Ч. 10 (14.553). Львів, неділя 17 січня 1937. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060.
„ Банку Чеських Легіон. Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Проти кого звернена заборона виїзду добровольців до Еспанії.

Ґен. О' Даффі вернувся з Еспанії та заявив, що ірляндська бригада в есп. національній армії відбула перевишкіл у м. Касерес і 26. ц. м. виїде на фронт.

На початку громадянської війни ствердив ґен. О' Даффі — Німеччина та Італія запропонували спинити виїзд добровольців до Еспанії, **та ніяка інша держава не підтримала тої ініціятиви.** У міжчасі до есп. червоної армії вступили тисячі комуністів зі СССР, Мексика, Франції та інших країв. Навпаки у **повстанчих рядах нема ніяких чужинецьких частин за винятком ірляндських.**

Франко-британійська ініціятива у тому напрямі, щоб спинити доплив добровольців до Еспанії, це маневр, звернений проти еспанських патріотів. Еспанія залита червоними добровольцями, а спинити дальшого їхнього доплиму не вдасться, бо франко-катальонський кордон контролюють урядовці-комуністи.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРИНЯВ ЗАКОН ПРО ДОБРОВОЛЬЦІВ.

Французька палата послів одноголосно приняла законопроєкт, що уповноважнює уряд заборонити виїзд добровольців до Еспанії. У тій одноголосности добачують чималий успіх уряду.

Закон складається з двох статтей: перша дає урядові право заборонити вербунок до еспанських військ на пів року, друга передбачує кару від пів до одного року вязниці і від 10.000 до 100.000 фр. гривни.

Десант національних військ у Барсельоні

підготовлювала тайна орґанізація.

Як подає офіційний комунікат для преси, слідчі орґани викрили в Барсельоні орґанізацію, що співпрацювала з нац. командуванням, підготовлюючи десант нац. військ у Катальонії. Вона мала захопити головні стратеґічні точки міста і ряд державних будинків. Дотепер арештовано 14 осіб, між ними 3-ох сотників; всі вони — як каже комунікат — призналися до вини. Небавом сподіваються дальших арештувань.

Військові операції

на фронті Маляги розвиваються корисно для нац. військ. Вчора нац. воєнні кораблі обстрілювали пристань Маляґи. — Комунікати червоних згадують про бої на **мадридському фронті:** Червоні буцімто відбили завзяті ворожі протинаступи на західний парк та на університетське місто. Вечором розвинулася завзята битва на кількох відтинках мадридського фронту; дальших вісток про неї нема.

40 ЕСПАНСЬКИХ СЕЛЯН ЗГИНУЛО, МАНІФЕСТУЮЧИ ПРОТИ КОНФІСКАТ ЗБІЖЖА.

Як повідомляє радіостація з Тетуану, валенсійський уряд зажадав, щоб селяни віддали йому безплатно 60 прц. зібраного збіжжа. Селянство провінції Валенсії запротестувало демонстраціями на вулицях Валенсії. Розганяючи маніфестацію, міліція вбила 40 селян і чимало ранила.

Червоний уряд втікає вже і з Валенсії.

Як подає льондонський „Івнінґ Стандард" на основі телеґрами з Барсельони, Лярго Кабальєро хоче туди перенести осідок уряду, бо **положення у Валенсії стає щораз то більше непевне з огляду на недавний нац. десант коло Маляги.**

Предизент Азаня є під повною контролею комуністів,

які навіть цензурують всю його переписку. Вони бояться, щоб Азаня не втік до Франції, де вже є його жінка.

Бельґійсько-еспанський конфлікт зліквідований.

На бельґійську ноту в справі убивства бельґ. дипльомата бар. Борхграве валенсійський уряд відповів позитивно. Бельґійський уряд розглянув еспанську відповідь, а тоді заявив у комунікаті, що вдоволяється еспанською нотою в справі убивства бар. Борхграве за винятком справи відшкодування.

Тіло барона Борхґраве вже привезено до Брюсселі.

В обороні братів-білорусинів.

Львів, 16. січня 1937.

Наприкінці листопада мин. року поведено масові ревізії серед білоруських діячів на Виленщині та по тамошніх білоруських установах. Отже основній поліційній ревізії підлягли такі білоруські станиці: 1) Редакція часопису „Беларуская Криніца", 2) Білоруське Католицьке Видавництво, 3) Білоруський Інститут Господарства і Культури, 4) Союз Білоруських Студентів, 5) Товариство Білоруської Школи. З осіб, в яких переведено ревізію, досить назвати призвища о. Адама Станкевича, відомого білоруського католицького діяча, колишнього посла, б. сен. І. Богдановича, — далі: І. Позняка, інж. Клімовича, А. Дасюкевича, С. Павловича і ін., разом ок. 20 осіб, усіх тих, які хоч чимнебудь були причасні у праці леґальних і явних білоруських організацій і установ. Після ревізії забрали всі акти й архіви таких установ: Білоруського Національного Комітету, Білоруського Народнього Обєднання і Білоруської Християнської Демократії, Союзу Білоруських Студентів, Білоруського Інституту Господарства і Культури, Товариства Білоруської Школи, Білоруско-Литовського Католицького Комітету, буквально всі папери, найдені по редакціях білоруських ґазет „Беларуская Криніца", „Самапомац", „Беларускія Ведомосці", „Шлях Моладзі" і „Хрисціянская Думка", — приватні архіви названих діячів і т. д. В кілька днів потім адміністраційна влада у Вильні припинила діяльність „Товариства Білоруської Школи" та „Біл. Інституту Господарства і Культури"; перша з отих організацій істнувала 15 літ, остання — десять. У другій половині грудня мин. року закрито найстарший білоруський часопис (виходив 20 літ) „Беларуская Криніца", видаваний білорусинами-католиками. **Все** *білоруське* народне шкільництво зліквідовано вже раніш. В той спосіб переведено повну ліквідацію зовнішніх проявів організованого незалежного білоруського руху. Додамо: руху, який завжди тримався строго леґальних форм та був найбільш ворожо настроєний супроти большевизму: адже на чолі того руху стояли або активні, глибоко віруючі діячі православні (Богданович і ін.) або католики (о. Станкевич і ін.) Це й найбільш знаменна риса нинішніх репресій проти білорусинів: бо коли репресії проти колишньої Білоруської Громади можна було від біди вияснювати її радянофільською орієнтацією (не входячи в те, як до такої орієнтації докотився колишній — вже за польських часів — муж довіря Бельведеру, Тарашкевич, що його потім на Совітській Білорусі большевики — розстріляли!), — то тепер годі чейже поважно казати про комуністичні симпатії або революційний націоналізм такого о. Адама Станкевича з костела св. Миколи у Вильні.

Очевидно, білорусини вносять відклики до вищих влад, на місці закритих часописів намагаються видавати інші, врешті їздять особисто до Варшави та стукають до дверей найвищих державних чинників, шукаючи справедливости. Од-

нак, як довідуємося, що нпр. з початком грудня мин. року одної білоруської делеґації п. премієр ані міністр освіти й віроісповідань не прийняв; не знаємо, чи пізніші спроби не були щасливіші. Очевидно, що як по груді йдуть навіть такі біло- руські скромні вимоги, як бажання дістати у Вильні під свою управу і для своїх парохіян — одну церкву (чи радше римо-кат. костел), дарма, що Вильно, як відомо, місто церков (костеів) і більшість їх стоїть пусткою...

Залишимо на боці сентименти, яких не признає політика і запитаймо холодно і тверезо, без ніякої злобної інтенції: яка ціль такої національної політики? Бо вихідною точкою мусить бути чейже дилема: або керманичі національної політики супроти білорусинів вважають, що можна зліквідувати взагалі білоруський національний рух, іншими словами, що можна засимілювати білоруську меншину і збільшити нею етнічний польський стан посідання, — або приймають тезу, що її і наука і дотеперішнє життя признало аксіомою, а саме, що білоруський нарід це безперечно окрема самостійна етнічно-національна особовість, яка тому, згідно з засадами національної може розвиватися хіба тільки в напрямку диференціяції, а ніколи — нівеляції. Не маємо найменших сумнівів, що брак віри взагалі у життездатність білоруського національного руху, себто віра у можливість зліквідувати його без решти і довести до вирішної зміни етнічної структури північно-східних теренів Польщі, — що такий засновок фальшивий, опертий на нереальних даних. Пригадаємо тільки ту мертвецьку пустку, яка запанувала на білоруських землях у Польщі після репресій супроти Білоруської Громади, у часах режіму п. Мейштовича: скільки часу минуло з того часу, щоб білоруський рух віджив, як Фенікс із попелу, приймаючи одночасно на потенціяльній силі, бо розпоряджаючи ще більшою, ніж передтим, скількістю свідомої інтелігенції: свідомої білоруської молоді, яка хоч помалу, проте безупинно наростає, видаючи зпоміж себе вже не типи старих культурних громадських діячів, але типи просто національних фанатиків, такі питомі для всіх молодих народів з великими експансивними амбіціями.

Це не субєктивний погляд, що тих амбіцій не можна редукувати такими засобами, про які ми казали на початку цих наших міркувань. Навпаки: в умовинах білоруського життя, з Мінськом і білоруськими радієвими авдиціями по другому боці, зі свіжою традицією державницьких аспірацій після розпаду Росії, з молодю, розсіяною по університетських центрах в Европі, з прикладом могутнього розвитку українського руху перед очима, — білоруське національне життя у Польщі не завмре — без огляду на форми, в яких воно буде примушене проявлятися. Безумовно, можна його біг утруднити, можна його зовнішні познаки тут і там затирати, — але чи все це, кажучи вульгарно, „виплатиться"?! Чи не краще сформувати ввесь національний білоруський рух у свобідне річище розвитку у рямцях легальних організацій, підлеглих фактичній державній контролі, і витворити для білорусинів такі умовини, щоб їх почування і їх свідомість казали їм ставитись до Польщі, як народу і держави, з найбільшою льояльністю, з найбільшою прихильністю?! Чи справді варто цілковито легковажити собі білоруський елемент, так, щоб не брати його в ніяку калькуляцію на випадок конфлікту зі східним російським сусідом?

Так чи інакше, білоруський нарід переживає сьогодні важкі хвилини. У тих хвилинах український нарід висловлює йому своє найглибше співчуття. Звязки наших обох народів не є такі тіскі, як повинні бути. Але вони затіснюються саме у важких хвилинах. І тому добре, дуже добре сталося, що посол З. Пеленський підніс учора на парляментарній арені свій голос в обороні білорусинів. Він казав у вчорашній дебаті над міністерством внутрішніх справ у буджетовій комісії сойму м. і. таке:

„Треба ствердити, що дійсно відносини на Білорусі невиносні. Все спряглось, щоби повести денаціоналізацію білоруського народу. Білоруський селянин, що добивається легальними способами, бо при помочі плебісциту за білоруську школу, дістає марку антидержавника. На селах не допускають ніякої культурної діяльности. Вимагають, щоб відчити для селян були читані в польській мові. Я мав нагоду говорити з членами білоруської делеґації, що приїздила до Варшави, і запитав їх: Скажіть мені щиро, чи в тих припинених організаціях не працюють комуністи? І дістав на це відповідь, що на Білорусі кожний, хто важиться виступати в обороні прав білоруського народу, дістає опінію большевика і це відразу претекст, щоб його переслідували. А коли большевизм серед білорусинів шириться, то лише тому, що нема змоги свобідно національно розвиватись. Підношу голос в обороні прав нашого братнього білоруського народу, та запитую в чиїм інтересі лежить, щоби білоруський нарід теперішньою екстермінаційною політикою державних чинників супроти нього заганяти в обійми комунізму? Ми певні, що білоруський нарід знайде сили до боротьби за свої національні належні йому права!"

Ці слова українського представника викликали були спершу жести, ба навіть оклики невдоволення присутніх поляків. Але найшлась людина чесна, з правдивою цивільною відвагою, зачерпленою з відваги військовика: генерал Желіговський підтвердив у цілости заяву посла Пеленського та додав від себе драстичні подробиці нинішньої білоруської дійсности. **Чому так мало поляків має цивільну відвагу виступити в обороні слабшого?!** Чому на сторінках польської преси ведеться сьогодні палку кампанію в обороні польської меншини у Чехословаччині і Німеччині (про польську меншину у Совітах — ані чичирк, дарма, що там **пів міліона** поляків винищено і матеріяльно і навіть фізично!), то чому нема згадки в обороні білоруського народу, який не має сьогодні ні одної народньої школи, ні одної поважної культурної станиці у Польщі?!

І українська дійсність нелегка. Істнує чимало аналогій між нашим та білоруським життям. Колиж українців — багато більше ніж білорусинів, коли вони багато сильніші, коли вони супроти білоруського молодшого брата є старшим братом, — то саме це наше „упривілеєне" становище у рідні народів накладає на нас обовязок підтримати білоруського молодшого брата: коли не можна інакше, то підтримати його бодай морально, даючи йому слова потіхи і щиросердечної розваги.

ОДИНОКА МОЖЛИВІСТЬ НІМЕЧЧИНИ.

Прага, січень 1937.

Лише перший короткий і сильний удар може принести вирішний і загальний успіх в майбутній війні — такий, кажуть, є основний погляд модерної стратеґії.

Лише Німеччина може викликати нову европейську війну — такий, кажуть, є основний погляд европейської дипльоматії. Кудиж моглаб Німеччина спрямувати цей свій перший короткий удар з безсумнівним успіхом? — На це питання старається дати відповідь на сторінках праської „Пржітомності" Конрад Гайден, автор цікавої праці про Гітлера і, як кажуть, один із найкращих знавців режіму III. Німеччини.

З міркувань у відповіді на поставлене питання треба передусім виключити Швайцарію. Удар на Швайцарію примусив би бодай одну з сусідних великих держав до війни з Німеччиною і тому перший удар перемінився би в довгу і затяжну війну резерв. Швайцарії загрожує радше небезпека, що вона у війні великодержав стане випадною точкою і етапом, — отже не метою самої війни, лише засобом. Те саме можна сказати про Бельґію, Голяндію і Данію. Удар на ці держави мусів би потягнути за собою війну з Анґлією. Що торкається Литви, то вона не є для Німеччини ні таким противником, ні такою метою, які виправдувалиб ризико. Насильне опанування Данціґу булоб знову смертельним визовом, киненим в бік Польщі, що знищив би найбільший дотеперішний успіх німецької дипльоматії: польсько-німецьке зближення коштом віддалення Польщі від Франції. Отже лишається лише єдиний напрям на південний схід.

В цьому напрямі є дві можливости: Австрія і Чехословаччина.

Ще недавно Австрія тремтіла перед можливістю небезпеки такого удару. Дуже актуальною була ця небезпека після обсади Німеччиною Надренщини. Але незабаром після цього ситуація на цьому відтинку можливости німецького удару зовсім змінилася. Саме тому, що Австрія так боялася можливости німецького першого короткого удару з вирішним і безсумнівним успіхом і нівідки не могла надіятися належної помочі, заключила з майбутнім напасником компроміс, який забезпечив її державну незалежність і незвичайно скріпив вплив та значіння Берліну над Дунаєм.

Залишається ще Чехословаччина. „Німеччина — каже Гайден — робить всі приготування до наступу на Чехословаччину, а то під притокою знищення комуністичного гнізда в центрі Европи". Відкидаючи всі арґументи такого претексту, Гайден далі міркує так:

Для Німеччини, для її першого сильного удару Чехословаччина дуже принадлива, бо вирішний і загальний воєнний успіх приніс би тут Німеччині теж безсумнівний політичний успіх. Повстав би великанський великодержавний бльок, що роздушував би в основах цілу Европу. Вісь Берлін-Відень, сперта на завойовану Чехословаччину, розділилаб цілий европейський континент на дві половини. Цей бльок зі страшною силою тиснув би на Швайцарію, на Румунію і теж на Польщу. Франція після цього булаб зовсім ізольована на европейському суходолі і таким чином автоматично зійшлаб до ролі другорядної держави. А Італія моглаб з цілою докладністю вирахувати собі той день, коли або мусілаб звести війну за Придунайщину або як політично переможена покинути її.

Покищо Берлін своїм звичаєм старається по доброму цього досягти. Надіється самою вже загрозою такого удару примусити Чехословаччину вступити на той шлях, на який вступила Польща.

Який же вихід для Чехословаччини з такої ситуації?

Чехословаччина не сміє почувати себе самітною. Мусить вірити в силу і трівкість своїх союзів та в силу і політичний розум своїх союзників. Ні Франція, ні Совіти, ні теж Італія не сміють віддати Чехословаччини на поталу долі, якщо не хочуть ділати проти своїх власних життєвих інтересів. Мало цього. Ніхто зі союзників не сміє дивитися на договори про взаїмну допомогу і збірну безпеку лише як на засоби, що хоронять перед катастрофою. Ніхто теж не сміє думати лише про свої тісні інтереси, лише про свою власну шкуру. „Неприємно мусіло тому вразити Чехословаччину, коли французький міністр війни в фінансовій комісії сенату — каже Гайден — заявив, що французька армія призначена є виключно для оборонних цілей. Тяжко зрозуміти, як моглаб така дефензивна армія прийти з допомогою союзникові на сході. Політика це гра, в якій один виграє тому, що другий помилився." Така помилка, як оця французького міністра, може лише додати відваги ударникові та збільшити його надії на успіх. Таких помилок не сміє допускатися ніяка держава в Европі, яка не бажає собі німецької надвлади, все одно чи перший сильний удар зі загальним успіхом загрожує безпосередньо її самій, чи ні. „Надія, що нещастя спаде не на нього, лише на сусіда — **це злочин**".

Ми покищо не мали змоги переконатися, чи Конрад Гайден дійсно такий знаменитий знавець III. Німеччини та її далекойдучих політичних плянів і тому то ці його міркування роблять на нас враження, яке схарактеризує відома поповідка: „страх має великі очі". Тому то вони видаються нам доволі наївними.

М. Н.

Світова фінансіера, стабілізаційна умова й абдикація Едварда VIII.

I.

Вже Дізраелі писав про те, що англійська королева панувала над „двома націями", з яких кожна жила відмінним життям, відокремлено від себе, без ніякого внутрішнього контакту між собою, одна не цікавилася потребами другої, кожна жила іншими звичаями і обичаями, іншими поняттями, іншими правами і законами — кожна тільки для себе. Та Дізраелі не мав на думці двох дійсно окремих націй; говорив він про одну націю англійську, яка вже — на жаль — і в його добі ділилася на дві окремі ґрупи: багатих і бідних. Тоді це дехто вважав переборщенням. А нині? Нині треба мабуть зі свічкою шукати того, хто цього поділу не бачив би. Що цей поділ внутрі не тільки англійської, але й інших великих націй, нпр. Америки і Франції, відбивається у великій мірі і на їхніх офіціяльних закордонних політиках та інших міжнародніх взаєминах, у цьому в повоєнному світі вже також мабуть ніхто не сумнівається. І часто прямо у вічі кидається, що інтереси багатих не тільки не все покриваються з інтересом загально-національним, але часто є йому протилежні.

Наприклад, Злучені Держави Північної Америки: є там нині одна ґрупа людей, яка має у своїх руках біржу і більше, ніж 80% усієї найбільше поширеної американської преси, яка цій біржі є всеціло віддана. Центром цієї ґрупи є славна „Вол Стріт" (Валова вулиця) в Ню Йорку. При останніх виборах ця „Валова Вулиця" — осідок міжнародньої фінансієри в Америці — вела при помочі світових бірж і преси цілу кампанію проти президента Рузвельта, який в сучасну пору поправді репрезентує саме всю решту Америки: всіх тих, що не живуть виключно з анонімних акцій і біржевих спекуляцій, себто хліборобів, дрібних підприємців, інтеліґенції та робітників. Але не все так бувало. Частіше бувало так, що політика „Білого Дому" у Вашингтоні — осідку президента держави і уряду — покривалася з волею цієї першої, силою гроша могучої фінансової ґрупи, яка зпоза куліс рішала про всі важніші питання внутрішньої і закордонної політики, а американському народові залишала питання всяких прогібіцій, Ліндберґів і таких інших „рекордів".

Оці американські відносини не дуже ріжняться від відносин внутрі англійського народу. В Англії „Льондонська Сіті" є осідком ще більших і ще міжнародніших фінансістів та спекулянтів, під контролею яких стоїть не тільки льондонська біржа, але донедавна стояли всі біржі й усі ринки світа. Її знаменитою помічницею і справдішнім світовим мегафоном є т. зв. „Вулиця Фльоти" (Фліт Стріт) — осідок найважнішої і найбільше поширеної т. зв. світової преси. Ще донедавна, бо до 1933. р., Льондонська Сіті опановувала фінансові й економічні системи та рішала про господарські кризи і здвиги не тільки в Англії, а в цілому світі, бо вона володіла золотом і кредитом та при їх помочі великанськими богацтвами світа. Крім цієї ґрупи інтернаціональної фінансієри живе ще в Англії около 40 міліонів іншого населення, що складається здебільша з незаможнього пролетаріяту, розмірно малого числа хліборобів і більше чи менше задовжених підприємців та ремісників і бюрократії. Між цими двома ґрупами лявірують постійно повсякчасні влади, то виконуючи волю міжнародньої фінансієри, яка — як і в Америці — працює зза куліс, то знову час від часу виступаючи в обороні „народу" проти інтересів цієї фінансієри. Але підчас коли англійський та американський нарід живе кожний власним життям і один мало цікавиться другим, то міжнародня фінансієра з Льондонської Сіті живе в дуже тісному і дружньому контакті зі своєю молодшою сестрою — міжнародньою фінансієрою з Валової Вулиці в Ню Йорку. Вони так сильно переплетені зі собою такою масою спільних інтересів, концернів і осіб, що поправді творять майже одно тіло, що вряди-годи переливається своєю вагою то в одну то в другу країну в залежности від того, котра країна в дану історичну хвилину їхнім вимогам і засадам найліпше відповідає і підчиняється. І дуже помилявся би той, хто думав би, що ця фінансієра є англьофільська або америкофільська у своїх почуваннях. Вона є одиноко „грошефільська" і понад власним зиском не признає нічкого іншого інтересу, чи то національного, чи загальнього людського.

Останні роки приносили щораз то частіші спроби деяких держав визволити свої грошеві й економічні політики зпід неоспірного досі диктату міжнародньої фінансієри. Між урядами цих держав і міжнародньою фінансієрою приходило до сутичок, з яких остаточно виязалася затяжна боротьба. Спершу мало хто сумнівався у скору перемогу фінансієри, бо за останніх століть люди привикли до того, що вона вигравала **всі** битви і все зуміла покорити або й знищити кожного, хто посмів проти неї виступити. Однак її ціль захиталася від часу, коли до табору непокірних держав вступила Америка. А з приходом до влади Рузвельта почала фінансієра спершу в Америці, та згодом у цілому світі нести поразку за поразкою та тратити свої недавно ще такі могучі і майже непереможні впливи на хід світових подій.

II.

Нині, головно за останній рік, так Америка як Англія певними кроками підносяться з економічного упадку, спричиненого світовою крізою. Америка — завдяки непохитній і послідовній внутрішньо-стабілізаційній політиці президента Рузвельта — підіймається рівномірніше і певніше ніж Англія, яка свій підйом завдячує у великій мірі економічно-непродуктивному воєнному промислові, що працює для нового великого збросння. Друга замітна ріжниця між економічним підйомом Англії і Америки є та, що американський державний скарб вповні ре-

ДЖЕК ЛОНДОН.

Страшні Соломонові острови.

Безперечно, Соломонові острови належать до найнещасливіших у світі. Що правда, є ще й гірші місця на землі, — але на кожного, хто прибув сюди вперше і не може зрозуміти життя без жадних окрас цивілізації, Соломонові острови роблять враження страшне.

Правда, лихоманка та дезинтерія гуляють там безперестанку, нікого навіть не дивуючи; повітря повне міязмів, що причиняють від найменшої ранки, злегенька, непомітно вдряпнутої на тілі тяжкі недуги. Кого з білих минула смерть на Соломонових, той звичайно вертається додому недужим, нездатним до життя калікою.

Опріч того, тубільці велику мають охоту поласувати людським мясом і люблять складати колекції з людських голів. За гідний слави вчинок уважають вони, коли хто нападе на людину ззаду і так влучно цюкне її томагавком, що хребет нижче потилиці розскочиться надвоє. На деяких островах, як от на Малаїті, більше пошани віддають тому, хто більшою кількістю вбивств може пописатись. Людські голови ходять там за гроші. — найдорожче цінують голови білих. Часом кілька сіл місяць по місяцю складаються на нагороду, аж візьме її якийнебудь відважний вояка, принісши скривавлену, свіжу голову білої людини.

Все це так, — а бувають-же і люди, що десять чи двацять років проживши на Соломонових, тяжко потім тужать за ними. Хто хоче довго прожити тут, той мусить бути лише обережний — і щасливий, розуміється. Крім цього, треба ще належати до справжньої породи людей: мати на собі тавро „неминучої" білої людини. Така людина цілком спокійно ставиться до яких хочете несподіванок, вона імпонує всім безмежною самопевністю, їй притаманний той расовий егоїзм, згідно з яким кожного дня один білий вартніший за тисячу чорношкурих, а в день святочний — вартніший за дві тисячі. Ці власне риси характеризують „неминучого" білого. Крім цього, білий, коли хоче бути „неминучим", не тільки мусить гордувати іншими расами і високо нести себе, але і зректися занадто буйної уяви. Йому не треба зважати на звичаї, вдачу та психольогію чорних, бо ці риси допомогли білій расі промощувати переможний шлях на всій земній кулі.

Берті Аркрайт не був „неминучий". Надто чутливий, надто тонкої нервової організації, мав він за буйну уяву. Життя над міру цікавило його, і він пристрастно, жагуче приймав усі явища довкільного світу. Словом, натура його зовсім не пасувала до життя на Соломонових островах. Їхавши туди, він таки й не гадав довго там пробути. Пять тижнів, доки прибуде черговий пароплав, — цього, думав він, досить, щоб задовольнити свою цікавість для первісних форм життя, що охопила все його єство. Так бодай казав він, хоча й іншими висловами, туристкам, що їхали на Макембо; ці дами мали його за героя: адже їм самим доводилося марнувати дні на нецікавій, безпечній палубі пароплаву, що тільки проходить повз береги Соломонових островів.

Ще був на пароплаві чоловік, — на його жіноцтво жадної не звертало уваги. Маленький, згорблений, мав він поморщену шкуру, кольором схожу на червоне дерево. Імя його в списі пасажирів не звернулоб нічиєї уваги, та другим іменем його — капітан Малу — лякано дітей від Нового Гановера аж до Нових Гебрид. Він мав безліч усяких діл серед дикунів та дикунства, хворів на лихоманку та й іншого зазнавав лиха, — і кінець-кінцем, за допомогою Снайдерів та дозорницьких батогів зібрав собі яких пять міліонів капіталу, що складався з мушлів, сандалу, перламутри, черепахової кости, камяних горіхів, копри, чималих плянтацій, пасовиськ і торговельних стацій. В зламаному мизинці капітановому більше було „неминучости", ніж у цілому Берті Аркрайті. Але жіноцтво зважало більше на зовнішність, а Берті, нема що казати, був гарний на вроду. Якось, розмовляючи з капітаном Малу в кімнаті до куріння, висловив він охоту познайомится з багатим на враження, кривавим життям Соломонових островів. Малу зааважив, що це гідне пошани, мужнє бажання. Але він щойно по кількох днях зацікавився Аркрайтом тоді саме, коли цей молодий шукач пригод почав показувати йому свою автоматичну пістолю 44-го калібру. Берті спершу розповів йому про механізм пістолі, а далі і продемонстрував її, вийнявши патрони.

— Простісінька річ, — сказав він, знову їх закладаючи. — Бачите, я ось заклав набої. Тепер тільки притиснути язичок вісім разів — раз-по-раз, якнайскоріше — і готово. Ось гляньте, перестороржка. Цим саме він мені й до вподоби. Цілком безпечна річ. — Він знову вийняв патрони. — Цілком безпечна, ви зараз переконаетесь.

(Далі буде).

гулює свої грошеві і кредитові засоби, підчас коли англійський уряд на потреби збросння і підвищеного обороту затягає у банкірів все нові і нові позички, яких відсотки будуть платити мабуть і ті, що ще не народилися. Але це належить до майбутнього, а покищо фактом є, що в Америці і в Англії настав нині період нового економічного розвитку, який приносить підвишку цін товарів і платень та знижку безробіття. Щоб оцей розвиток зафіксувати та забезпечити його перед новим крахом (він грозив би, колиб напр. з егоїстично-конкуренційних мотивів під натиском біржевих спекуляцій якась велика і економічно важна держава знизила ціни своїх товарів при помочі дальшої девалюації своєї валюти), три держави — Америка, Англія і Франція — заключили у вересні 1936 т. зв. **„стабілізаційну умову"**. Цією умовою вони зобовязалися 1) ані не знижувати ані не підносити курсів своїх валют без взаємного порозуміння і 2) взаємно собі помагати при помочі т. зв. „еквалізаційних фондів", колиб міжнародня фінансіера захотіла штучно біржевими спекуляціями знизити чи піднести курс котроїнебудь із їхніх грошевих систем (доляра, штерлінга чи франка) на те, щоби вплинути на піднесення чи зниження цінових ринків у світі. Іншими словами: Бажанням цих трьох держав є спільними силами стабілізувати курси своїх валют, щоб у пропорції до цих курсів **вирівняти і стабілізувати опісля в цілому світі ціни товарів** і так в майбутньому не допустити до таких криз, якою була напр. недавня і до нині ще не загоєна кріза.

Але така політика йде в розріз з головною засадою міжнародньої фінансієри, яка вправді дуже **бажає стабілізації світових валют**, але є цілою своєю істотою **проти стабілізації цін товарів**. Бо вона власне й живе з колисання цін товарів на світових ринках і на ньому робить всі свої ґешефти, переводячи свої капітали і кредити (т. зв. міжнародні або закордонні позички) з країни до країни в погоні за як найбільшими зисками. Тому не дивно, що міжнародня фінансіера напружує всі сили і не бридиться ніякими способами, щоб оту ворожу їй стабілізаційну умову повалити. Це могло би вдатися тоді, колиб хоч одна з цих трьох держав внаслідок або зовнішнього тиску або внутрішньої якоїсь кризи була примушена девалювати свою валюту.

Перша спроба такого зовнішнього натиску сталася зараз після заключення умови, коли то совітський державний банк кинув був на грошевий ринок великі засоби штерлінґа, щоби штучно знизити його курс. Але тоді секретар американського державного скарбу, Морґентав, поспішив на поміч штерлінґові, закуповуючи великі його засоби і покриваючи курсову втрату з американського еквалізаційного фонду. Морґентав тоді заявив, що американський державний скарб є готов вдержати курс штерлінґа за всяку ціну, себто доки еквалізаційний фонд вистарчить на покриття втрат. Рівночасно в імені американського уряду перестеріг дотичні фінансові кола не перетягати струни.

Пізніші комуністичні заворушення у Франції грозили викликанням домашньої політичної кризи, а може й громадянської війни, внаслідок чого мав заломитися французький франк. Однак тоді і ці кризи якось минулися, хоч з огляду на свою непевну внутрішню політичну ситуацію Франція і надалі являється постійною загрозою цій трьохдержавній умові.

III.

І вкінці третя і досі найповажніша спроба повалити стабілізаційну умову мала місце в Англії підчас її недавньої конституційної крізи. Вже від половини жовтня почала американська преса (не треба забувати, що 80 відс. належить Валовій вулиці в Ню Йорку) пускати всякі поголоски про короля Едварда VIII. і його знайомство з панею Сімпсон. Англійська цензура старалася цих вісток в міру можливости до Англії не допускати. Англійська преса спочатку мовчала, але у всяких сальонах і кулюарах інтенсивно поширювалися всілякі поголоски про недалеку крізу і т. д., а це давало добру причину біржевим спекулянтам намовляти інвестуючу публику позбуватися непевних англійських акцій і валют, щоб зискані капітали переводити до Америки, закуповуючи сильні американські девізи і акції. Фінансова преса наперегони вихвалювала надії на великі зиски в Америці і вказувала на непевну і „нездорову" ситуацію англійського економічного розвитку. Колиж остаточно в початках грудня англійська преса та високі достойники і політики вже отверто заговорили про небезпеку конституційної крізи, яка грозила затягнутися на довший час і роздвоїти льояльність населення Великої Британії та доміній, тоді публика — вже перед тим достаточно „опрацьована" — почала на біржах масово продавати англійські акції, позички і девізи та купувати доляри. Ця панічна тенденція грозила зіпхати курс штерлінґа сильно вниз, а рівночасно піднести курс доляра до небувалої висоти. Напливаючі до Америки капітали могли там легко викликати небувалий спекулятивний рух на біржі, що в ніякому разі не відповідав би фактичному економічному розвоєві в Америці. В свою чергу ця спекуляційна біржева горячка булаб витягнула великі грошеві засоби з товарових і промислових ринків і перекинулаб їх до ріжних спекулятивних біржевих інтересів, в наслідок чого грозилоб заломання цілого з трудом вибудованого стабілізованого цінового рівня товарів в Америці. Тоді Рузвельт був би змушений девалювати доляр, а це означалоб кінець стабілізаційної умови і початок нового конкуренційного хаосу в цілому світі. Цього саме з душі бажала собі міжнародня фінансіера.

Але американський секретар скарбу Морґентав знову поспішив на поміч штерлінґові, скуповуючи знову кольосальні його суми на рахунок еквалізаційного фонду і так вдержуючи його курс на однакій висоті. Морґентав знову заявив, що курс штерлінґа є певний і що Америка не дозволить, щоб він упав. На адресу міжнародніх спекулянтів заявив, що заведе дуже строгу контролю над т. зв. „горячими грішми", що напливають зза кордону до Америки у спекуляційних цілях, та що в разі потреби Америка запровадить високе оподаткування таких грошей. Це помогло, і гроші почали знову покидати „негостинну" Америку. А рівночасно події в Англії йшли скорим темпом до розвязки крізи. Премієр міністрів Болдуін і король Едвард VIII. — у повній свідомості небезпеки внутрішнього розколу серед народів Великої Британії і всіх тих потрясень, які могли наступити не тільки в Англії, але й у цілому світі, колиб англійська конституційна кріза продовжалася, — зробили все, що було в їх силі, щоб цьому роздвоєнню і світовому хаосові запобігти. Болдуін обмежив крізу до одного тижня, а Едвард VIII. добровільно абдикував. Вони себе взаємно розуміли і розійшлися як джентельмени. А Едвард VIII. уступаючись, скріпив англійську корону і національну єдність, бо діяв у порозумінні з цілою королівською родиною і перший заявив свою відданість і льояльність супроти свого наслідника Юрія VI. Так, особистою трагедією мудрого короля, що волів уступитися, щоб рятувати престіж королівської корони і єдність британських народів, закінчилася кріза в Англії і спроба міжнародньої фінансієри цю крізу використати для своїх цілей.

Р. Метельський.

Проблєма молоді та орґанізація хліборобського доросту.

Поміщуючи з найбільшою приємністю нижченаведені уваги Директора „Сільського Господаря", — радо дамо на своїх сторінках місце також усім іншим міркуванням, що будуть торкатися преважної та найбільш актуальної проблєми орґанізації української молоді. — Ред.

У різдвяному числі „Діла" у статті І. Кедрина п. н. „Хаос та плятформа консолідації сказано ось-що:

„Ділянка орґанізації доросту: Саме недавно, з приводу загальних зборів Рідної Школи, була про це у „Ділі" згадка: істнує доріст Рідної Школи, Просвіти, Союзу Українок, Сіл. Господаря, КАУМ-у, „Луґів", „Соколів", „Каменярів" і т. д. Автор згаданої статті запитував: „чи справді потрібні ті всі дорости"? Авже-ж потрібні! Потрібні передусім на те, щоб прихильники орґанізації доросту в одній великій освітній установі приходили на збори з кампанією проти доросту у другій братній установі. Адже це прилюдна тайна — хто, які кола, по суті проти кого і защо провадив всю війну на зборах Рідної Школи, акуратно тоді, коли був уже підписаний розпорядок влади про адміністраційну ліквідацію предмету найбільшого наступу української молоді".

Щоб оминути можливих непорозумінь, дозволю собі як провідник Хліборобського Вишколу Молоді „Сільського Господаря" дати ось які пояснення:

Згаданий у наведеному цитаті Хліборобський Вишкіл Молоді „Сільського Господаря" вчив хлопців та дівчат впродовж 3—4 років **хліборобського знання** і є під цим оглядом **єдиною** орґанізацією якої ніхто інший не заступить тому, бо цю справу мусять вчити фахівці-агрономи, яких є сьогодні в орґанізації „Сіл. Господ." 101 (сто один). Тому Хліборобський вишкіл не є супроти ніякої іншої орґанізації молоді „конкуренційною" орґанізацією і нікого не розбиває, зате обєднує поверх 5.000 учнів і учениць (не принагідних учасників сходин!), робить сотні курсів, видає четвертий рік часопис „Хліборобська Молодь", (4.200 передплатників) видав поверх 15 хліборобських підручників для молоді і т. д. Це направду праця, якій треба приглянутися і для хліборобської молоді, зорґанізованої при Сільському Господарі, кривда, коли ставити її поруч із молодечими розбивачами зборів „Рідної Школи".

Очевидно, що співпраці треба між орґанізаціями молоді і за це теж дбає „Сіл. Господар" та видав відповідні вказівки, щоби Х. В. М. „Сіл. Господаря" тісно співпрацював з усіми національними молодечими орґанізаціями в терені. Зеднати **в одно** можна тільки **загальноосвітні дорости**, зате годі вимагати, щоби хліборобський доріст єднати нпр. з тіловиховним. Х. В. М. „Сіл. Господаря" це **господарська школа**, а годі господарську школу єднати з якою будь іншою.

Орґанізація молоді загалом — це справа дуже делікатна. Кожний, хто працює у якійнебудь добровільній орґанізації молоді, знає, як тяжко її створити та вести. Тому, коли орґанізація молоді у нас є, то треба до неї підходити з доброю радою і порадою. Але коли у нас діється таке, про що пише автор, що прихильники молоді одної орґанізації ідуть розбивати загальні збори другої орґанізації, то справа аж надто назріла до того, щоби всі установи, які займаються орґанізацією молоді, зібрались та рішили: які „самостійні" клітини доросту слід зліквідувати та які залишити для виконання специфічних і фахових завдань.

Д-р Евген Храплмвий.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

Хто [illegible] на громадянських війнах?

Торговельний департамент Злучених Держав повідомляє, що за минулий рік вивезено зі Зл. Держав летунського матеріялу за 19.572.910 долярів, себто 45 проц. більше ніж 1935. р. більше ніж колинебудь у минулому. Найбільше моторів і готових літаків закупив Китай, а саме за 6.872.877 долярів.

У ЦАРСТВІ СТАЛІНА.

ДЛЯ СОВІТСЬКОЇ МОЛОДІ ЧУЖА КОМУНІСТИЧНА ДОКТРИНА.

Московська „Правда" нарікає, що совітська молодь не має революційного духа та є зовсім байдужа для справ комуністичної партії. На думку „Правди" необхідно зреформувати виховання у тому напрямі, щоби глибше защіпити в молоді революційного духа на основі марксівської та ленінівської теорії.

НЕУЦТВО ПРОЦВИТАЄ.

„Красная Газета" ось як характеризує рівень совітського шкільництва: Шкільна дітвора у вищих клясах не знає ортографії, граматики, історії Росії, лише в найвищій клясі учать історії комуністичної партії.

ПАН РАБІН АЙЗЕН БАЧИВ У СССР ВІРОІСПОВІДНУ СВОБОДУ.

Недавно вернувся з поїздки до Совітів канадійський рабін Айзен і виголосив низку промов у радіо і на мітінгах, переконуючи, що під володінням большевиків є повна релігійна свобода.

Едмонтонський часопис „Джернал", що помістив інтерВю з рабіном, тепер видрукував звіт „Шотляндського Біблійного Товариства", в якому сказано на основі старанно зібраної статистики, що в Совітах понад 70 000 церков, синагог і мошей замкнено й більшість з них перемінено на театри, клюби й стайні.

В деяких церквах, які ще остали на показ і для виловлювання віруючих, большевики примусили священників вивісити портрети Леніна, Сталіна й Рикова. Всяка релігійна література заборонена.

Від 1929. р. кожну особу, в якої найдуть біблію, карають за „злочин проти держави". Всі церковні книжки наказано віддати урядові до переварення на газетний папір.

—o—

Німеччина сама собі.

Чотиролітній господарський плян, що його здійснює ген. Ґерінґ, має вповні закріпити самовистарчальність німецької держави.

Нові закони, що їх уряд тепер приняв, ідуть навіть іще дальше. Два з тих законів мають на меті побільшити контролю виміни і капіталів, себто поставити до диспозиції держави всі чужі капітали власного краю.

На будуче грозитиме смертна кара всім німцям, які не зважаючи на приписи вивозитимуть або помагатимуть вивозити капітали за границю, „спричинюючи німецькій господарці шкоду". Їхне майно підпаде конфіскаті. Другий закон відноситься до торговлі девізами, третій має на меті збільшити продуктивність землі.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Британська фльота, метрополітальна і середземноморська, виїздить в понеділок на щорічний весняний рейд.

В американському стейті Мічіґен страйк у самоходовому промислі покінчився розємом.

Італійський премієр Мусоліні відбув двогодинну нараду з мін. Ґерінґом. Темою розмови були здається еспанські справи — комунікату ще не оголошено.

Б. британський король Едвард відвідав учора австрійського президента Мікляса.

Німецький католицький єпископ відбув у Фульді 3-денні наради над поборюванням комунізму, відношенням до держави і впливами над молоддю.

337 болгарів обвинувачених за комуністичну ірредентистичну діяльність стануло перед румунським військовим судом у Сілістрії.

В Австрії від 11. липня 1936. р. з амнестії скористало 18.684-ох націонал-соціялістів.

Румунський міністр освіти Анґелеску та губернатор державного банку Константінеску приїдуть до Варшави в лютому.

У Фінляндії відбулися вчора вибори електорів президента; день пройшов спокійно.

Литовське міністерство війни після дальшої розбудови сухопутних і летунських сил (в цьому році на літаки видано 7 міл. литів), приступило до розбудови фльоти.

Чи прокуратурі це відом ?!

ЗМІСТ ПРОМОВИ ПОС. З. ПЕЛЕНСЬКОГО ПРО КУЛІСИ НЕСАМОВИТОЇ ГОСПОДАРКИ В „НАРОДНЬОМУ ДОМІ", виголошеної дня 13. січня 1937 р. в дискусії над буджетом Міністерства Внутрішніх Справ на буджетовій комісії.

Міністерство Внутрішніх Справ — це інструмент, яким уряд впливає на відносини в державі чи не на всіх ділянках життя, отже тимсамим і на справу національностей. Хочу порушити важну справу, а саме справу русофільства на нашій території і підтримування його вже від перших початків істнування польської держави. Підтримувати русофілів, тих колишніх обожателів царату, які в останніх часах дають якнайліпше підложе під комунізм, уважав уряд за засіб проти українського народу і його змагань. Пристосовано до цього вмираючого, нежиттєздатного боляка на українськім організмі старий австрійський принцип: „дівіде ет імпера". **(Премієр Складковський:** Злі висліди дала ця засада для Австрії). **Пос. Пеленський:** Власне хочу доказати, що ця засада нікому не помагає. **(Премієр Складковський:** Отже згоджуюся). Найстаршу українську культурну установу, ще з часів 1848 р., з часів „Головної Руської Ради", Народній Дім, віддано під виключний вплив русофілів. Не займавсяб я цією справою, якби тою установою завідував виділ чи кураторія тої фундації. Мушу нею тому занятися, що від перших днів істнування польської держави завідують тою установою державні комісарі, назначені урядом, за яких діяльність відповідальний уряд. Народній Дім — як сказано — найстарша українська культурна установа, що повстала з фундації австрійського цісаря в 1849 р. через віддання площі по згарищах німецької академії і бібліотеки „ан ді рутеніше Бефелькерунг" — українське населення, а не „руссіше", себто російського (московського) населення, якого ніколи на нашій землі не було. Не хочу переходити цілої історії цього інституту, як він попав під впливи москвофільські. Ствердж, що в 1917 р. австрійський уряд розвязав управу інституту „Народній Дім" і назначив державного комісаря. Проти цього рішення вплинув до Відня рекурс. Цей рекурс разом з іншими актами перейшов до Варшави, до міністерства внутрішніх справ. І по нинішній день не віддано Нар. Дому в руки тих, кому він дійсно належиться — українському народові.

Для здвигнення й уфундування інституту „Нар. Дім", український нарід у тих давних часах, і то увесь нарід без виїмку, зложив величезні суми гроша, за які збудовано величавий будинок і набуто земські посілости, які мали стати основою діяльности цього інституту культури українського народу. А тепер цей найстарший український інститут культури стоїть перед руїною, його маєтки мають піти на ліцитацію через господарку державних комісарів. За ту руїну безумовно відповідальний лише уряд, бо його комісарі своєю господаркою довели до катастрофи. А найбільше заслужився в цім ділі б. посол-державний комісар п. М. Бачинський. Маєток згідно з останнім білянсом Народнього Дому сягає 2,407.000 зол. У 1928 р. був Нар. Дім задовжений на суму 320.000 зол., а в р. 1935 є вже нечувана сума довгів, бо 1,553.000 зол. Для прикладу, звідки повстало це задовження, скажу, що перебудова салі Народнього Дому, де вибито кілька дверей, вставлено сходи та маленьку сцену, коштувала 438.000 зол., а враз з коштами вироблення позички на ціль тої перебудови — 600.000 зол.! За ті гроші напевно можна булоб вибудувати величавий будинок, а не перевести ремонт салі. Це одна цвітка. Білянсових залеглостей за чинші є 172.000 зол. Лиш один купець Каліскан, що винаймав цілий ряд крамниць та їх піднаймав іншим купцям, інкасуючи від них чинші, винен Народньому Домові 59.000 зол., яких ніяким способом не можна виекзеквувати. Поминаю справу дармових мешкань для ріжних установ, милих п. Бачинському, на суму 35.000 зол., від яких самого податку треба платити найменше 10.000 зол. Для дальшої характеристики піднесу, що теоретично білянсового впливу з комірного було в 1935 р. — 157.000 зол., а за винаєм салі — 196.000 зол.; а тимчасом ефективно до інституту вплинуло лише 74.000 зол. А є ще позиції, що їх білянс виказує як сумнівні. Вони йдуть у десятки тисяч. Це субсидії для ріжних русофільських організацій та поодиноких осіб.

Дальше нечувана податкова залеглість Н. Дому в сумі понад 500.000 зол. І хтож ту податкову залеглість зробив, як не державний комісар, державний урядовець, котрий у першу чергу повинен був памятати за обовязок платити податки?! Замісць на податки, йшли гроші на ріжні цілі і — як читаємо у звідомленні судового експерта, п. Ружицького — на допомогу русофільських організацій, навіть на державні цілі давав комісар, щоб виказатись якнайбільшою „льояльністю", а забував чомусь то за перший обовязок державного комісаря — платити державні податки.

Здається, що досить цих цифр, щоб дати образ господарки державних комісарів. А тепер питання: Невжеж надзірна державна влада не вважала за свій обовязок вглянути в господарку Народнього Дому? Невжеж не було ніяких контрольних органів? Цього українська суспільність ніяк не може зрозуміти. Про господарку п. Бачинського писалося багато в українській і польській пресі. Були навіть судові процеси. У мене в руках отвертий лист ще з 1932 р. про господарку комісаря Бачинського в Нар. Домі, підписаний дослівно так: „Гілярій Липецький, бувший заступник комісаря Народнього Дому, котрий ще в лютім р. 1930 повідомив високе воєвідство про вашу господарку". І це все нічого не помагало, йшла руїна українського національного майна і тому не треба дивуватися, що серед українського громадянства панує переконання, що були чинники, яким залежало на зруйнуванні цього українського багатого національного інституту.

Вже більше як від року говорилося про те, що комісар Бачинський буде усунений, що управа Нар. Дому буде віддана в руки представників українського громадянства. Одначе завжди знаходились покровителі п. Бачинського, які вміли відволікати його усунення. І щож потім сталося? Адміністратором іменовано поляка проф. Вельпля і прибічну раду в складі 2-х українців і знаного русофіла проф. Копистянського. Нова управа застала дивний факт. Показалося, що на місяць перед своїм уступленням п. Бачинський до спілки з директором канцелярії Народнього Дому, який безумовно є співвідповідальний за дотеперішню господарку, зробив службовий контракт з усім персоналом Н. Дому на 7 літ. Напевно комісар Бачинський, як державний урядовець, не був би

відважився робити такого контракту, якби не був певний, що цього не почислять йому в добро. Укранців-членів прибічної ради адміністратора напали на засіданні москвофільські студенти й обкидали яйцями, при чому секретар т-ва Качковського, де п. Копистянський є головою, відчитав ще й заяву москвофільської молоді в російській мові. Це саме т-во Качковського на спілку з іншими москвофільськими організаціями підписало заяву проти управи Нар. Дому. А треба ще знати, що проф. Копистянський є настоятелем бурси, яку удержує Народній Дім; мимоходом кажучи, коштувала вона щорічно величезні гроші, а там виховується молодь в „обєдинительнім" російськім дусі, ворожім до всього, що українське. Для нової управи призначено вже контрольну комісію, в яку входить і суспільний чинник, українські громадяни. На превелике диво, до комісії, яка має розглянути минулу діяльність комісаря Бачинського, покликано лише урядовців львівського воєвідства — без громадянського чинника. Річ ясна, що цей факт не може вдоволити українського громадянства, яке каже, що урядовці мали можливість все контролювати, а чомусь цієї контролі не переводили. Вже найвищий час, щоб у справи українського національного інституту і його господарки мали вгляд українські громадяни! Українське громадянство дорожить своїм найстаршим національно-культурним інститутом і ніяк не погодиться, щоб майно цілого народу через державних комісарів ішло на ліцитацію, щоб позбавлено український нарід цієї культурної станиці. Громадянство переконане, що уряд витягне відповідні висновки з діяльности своїх відпоручників, які не хотіли платити державних податків і ці суми відпише, а решту довгу відповідно сконвертує, щоб уже раз Народній Дім міг сповняти свої статутові завдання. Говорю це на Високій Комісії в присутности п. премієра і міністра внутрішніх справ ген. Складковського, про якого всі знають, що не терпить ніяких зловживань. А коли вони проти його волі повстали, то — надіюсь — будуть швидко направлені.

—o—

Закарпаття.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В УЖГОРОДІ.

Заходом відомої нашої письменниці і громадянської діячки п. Ірини Невицької відбулося 27. грудня м. р. у Народнім Домі в Ужгороді засідання Т-ва „Просвіта" у справі заснування Т-ва „Розбудови Українського Університету Підкарпатської Руси" в Ужгороді. В нараді під проводом дир. Августина Волошина взяли участь представники освітньо-культурних товариств та взагалі всі видніші ужгородські діячі. Референт Ф. Ревай підкреслив, що український університет в Ужгороді необхідний з національних, культурних і соціяльних оглядів. Тепер українське селянство не має змоги з приводу надто великих видатків висилати своїх здібних дітей на студії до Праги і тому ці діти закінчують свою долю найвище учителями або дяками. Університет в Ужгороді відкриє ширші перспективи для дітей нашого селянства. Про організацію університету виголосив реферат п. Росіневич. Для здійснення цієї справи вибрано виділ з 15-ти осіб. На засіданні принято вже статут згаданого т-ва. Місячна вкладка для членів — 5 кч., для членів-основників одноразово 500. кч.

НОВИЙ ВИДІЛ „УЧИТЕЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ".

В доповненні до нашої кореспонденції про Конгрес „Учительської Громади" в Ужгороді подаємо ще склад нового Виділу та кількість учасників. І так на пропозицію кандидатної комісії конгрес вибрав одноголосно головою „Учительської Громади" **о. дир. Августина Волошина,** відомого педагога і провідного діяча Закарпаття. Він щиро подякував Конгресові за довіря й обіцяв, що за це не буде невдячний. Інших членів Головного Виділу вибрано в такому складі: заст. голови — учит. А. Полянський, секретар — учит. В. Свереняк, скарбник — проф. А. Балаж, члени президії — учит. Ю. Качала й дир. А. Штефан; дальші члени Виділу: учит. Єрдевдій, учит. І. Гопко й пос. інсп. Юлій Ревай; заступники виділових — інсп. Ґулянич, учит. П. Ференчук, учит. В. Божуківна, учит. М. Мегела й учит. П. Міговк; Ревізійна Комісія: дир. А. Тар, учит. М. Карбованець та учит. М. Івашкович. Редактором „Учительського Голосу" є повноправним членом Гол. Виділу вибраний учит. Андрій Ворон, редакторами „Нашої Школи" — проф. Агій та учит. Васко На Конгрес прибуло 1.082 членів і 81 гостей

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ КУРС В УЖГОРОДІ.

В суботу 3. січня ц. р. скінчився просвітянський курс, що його уладила філія т-ва „Просвіта" в Ужгороді. В курсі взяло участь 39 молодих людей з округи ужгородської філії. На курсі викладали про ведення читалень і драматичних гуртків і хорів, про літературу, історію, автономію, спорт і т. д. Курсанти знайшли безплатне приміщення в монастирі оо. Василіян, філія „Просвіти" подбала за обіди, інші видатки покривали самі курсанти. Щоб ужгородське громадянство могло познайомитися з курсантами, уладжено вечірку, на якій хор „Бандурист" відспівав кілька пісень та колядок. Крім того промовляли: В. Гренджа-Донський і голова філії „Просвіта" д-р В. Пежанський, при чому п. Гренджа-Донський роздав кожному курсантові на спомин по дві книжки. В імени курсантів подякував за уладження курсу І. Перевузник, голова чит. „Просвіти" в Середньому.

УЖГОРОДСЬКА ҐІМНАЗІЯ В ЖАХЛИВОМУ СТАНІ.

Комітет батьків ужгородської ґімназії вислав до шкільної влади меморіял про жахливі ґігієнічні умовини ужгородської ґімназії, в яких живе 900 учеників. І так будинок ґімназії не ремонтований вже яких 40 років, дерево потріскало, підлога вгинається, вікон не можна відчиняти, щоб не повилітали рами і через це в салях страшна задуха і т. д. Тому батьки, занепокоєні здоровлям дітей, звернулися до міністра освіти у Празі, щоб допоміг негайно усунути жахливі ґігієнічні умовини ґімназії.

КНИЖКА В. ТАНЬЧАКА.

Саме вийшла в Ужгороді книжка В. Таньчака п. н. „Між Мадярщиною, Польщею і Чехословаччиною", в якій автор обговорив положення українського народу на Підкарпатті і взагалі в ЧСР, взаємини з Мадярщиною в минулому, становище національних меншин і зокрема українців у Польщі, Румунії та Чехословаччині. Книжка невелика розміром, але багата числовими даними.

ВЕЛИКА АФЕРА В ТЯЧІВЩИНІ.

В Тячівщині викрила жандармерія великі зловживання при видачі чехословацького громадянства, що його легко діставали жиди емігранти, які втікли з Німеччини, а роками клопотались за ним місцеві українці та наші емігранти. Тепер виявилося, що жиди просто підкуплювали сільських нотарів і тому їх справа завжди йшла як по маслі. Влада арештувала нотарів з Усть-Чорної Вацлава Шмідта і Гомичкова та їх посередника, румунського громадянина Лібера. З Ужгороду виїхала до Тячева спеціяльна комісія. Слід зазначити, що нотар В. Шмідт минулого року дуже ревно виселював із Закарпаття хорого і спаралізованого учителя Холодного та двома наворотами стягав його з ліжка і відставляв до кордону, хоч знав, що цей учитель не є польським громадянином і тому його завернуть з кордону

З польської преси.

Основою могутности держави —

ОРҐАНІЧНА ПРАЦЯ І НА СЕЛІ І В МІСТІ.

Втеча польської інтеліґенції від праці на селі.

Автор передової статті „Ґазети Польскої" з суботи 16. ц. м. (ч. 16) п. н. „Потрібні, але неосягальні", нарікає, що польська інтеліґенція — в першу чергу та, що походить зі села — відтягається від праці на селі. Підкреслює, що здібніші інтеліґентні одиниці, які вийшли з польського села, зривають далі контакт зі своїм середовищем. На село вертаються лише меншевартісні одиниці, які є „деструктивним елементом" і виставляють погане свідоцтво не лише собі самим, але також цілому міському „знанню". Ця нехіть повороту до праці на село є загальним явищем між польською інтеліґенцією.

„...Зате український ґімназійний абсольвент і навіть абсольвент високої школи радо вертається до своїх і з місця зростає в ґрунт з **користю** для свого громадянства.

„Польське село даремно домагається прелеґента навіть на велике свято, часи масових недільних мандрівок академічної молоді на село „з живим словом" давно вже минули, зате **український інтеліґент,** який після скінчення студій осів на селі, **стає організатором цього села, провідником, поважаним та ціненим мужем і — вирішним чинником.** Чим більше має дотичне село українських інтеліґентів, тим швидше б'ється там живчик життя. Інтеліґент іде разом і проводить, ніхто не відважиться легковажити його студій, ніхто не вважає, що ганьбою є „вчитися, щоб опісля пасти корови". Так думають лише поляки.

„Український студент має велику ініціятиву і підприємчивість, ні він до народу не знижується, ні нарід його не понижує. Ось звичайний хід людських справ, учився там, де є школи й опісля осів там, де може далі працювати. В нас (читай: у поляків, — прим. Ред.) дитина, яка покидає сільську стріху, має згори на чолі знамя призначення „до вищих цілей", наш селянин (читай: польський) не відчуває ще, що ми є рільничим краєм, себто що тимсамим селянський стан — це не „щабель" до каріери щойно в іншім стані. **Ентузіязм українського студента мусить викликати в кожного обсерватора,** — не говоримо в цій хвилині — пише автор — про політичні моменти і залишаємо факти підпадання деяких кол української молоді деяким крайнім гаслам — **подив і признання".**

Далі автор бідкає на „здогадну денаціоналізацію" польського елементу на селі і на те, що староста, хочби котрий був навіть суспільником, ніколи не зробить зі своїм урядничим апаратом того, що зробить двох метких, інтеліґентних студентів. Вкінці автор пригадує, що могутність держави будується не лише працею в місті. Село і місто творять один орґанізм, складову частину одної цілости і тому слід якнайшвидше скінчити з цим штучним поділом між селом і містом.

Як бачимо, то навіть такий поважний орґан, як „Ґазета Польска", послугується арґументами, якими дотепер воювали ендеки, що страшаком здогадної „денаціоналізації поляків у Східній Галичині" підбехтують уряд і польське громадянство до репресій супроти українців у Польщі.

Переговори між музулманськими державами розбилися.

Як подають з віродостойних джерел, розбилися переговори між Туреччиною, Іраком, Іраном (Персією) та Афганістаном, що хотіли утворити бльок мусулманських держав Малої Азії. Перед 4-ма днями турецька делегація виїхала з Тегерану, буцімто по інструкції. На ділі в тому виїзді слід добачувати зірвання переговорів. Причина лежить у тому, що не вдалося узгіднити розбіжностей між Анкарою і Багдадом.

—o—

ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД

Стан кооператив, членів Р. С. У. К. з кінцем 1936 року.

Ревізійний Союз Українських Кооператив, що обєднує українську кооперацію на території трьох східногалицьких воєвідств, виказує в 1936 р. дальший чисельний зріст своїх членів. З кінцем 1936 р. Р.С.У.К. обєднував 3097 кооператив, себто на 84 кооперативи більше як у 1935 р.

З поодиноких груп союзних кооператив найбільший процентово приріст виказують районові молочарні. На початку 1936 р. було їх 128, протягом року прибуло нових 20, а вичеркнено 10, приріст виносить 10 одиниць, або 8,0 прц. Вичеркнення зі списів 10 районових молочарень наступило переважно внаслідок фузії з іншими районовими молочарнями.

На другому місці стоять кредитові кооперативи сист. Райфайзена. Було їх на початку року 445, прибуло нових 23, одну вичеркнено, приріст виносить 22 одиниці або 5.0 прц.

Чисельно найбільший приріст маємо в групі кооператив для закупу і збуту, а саме 50 одиниць, до 2.065 стану на початку року, але процентово це становить всього 2,4 прц.

В інших групах майже не зайшли зміни.

Головна маса союзних кооператив припадає на групу кооператив для закупу і збуту I. ст. Є їх 2115 і становлять вони 70,0 прц. всіх кооператив. Відтак ідуть кредитові кооперативи — 592, або 19,1 прц. загалу. Слабо представляється міська споживча кооперація, бо начислює всього 21 одиниць, що становить 4,0 прц. загалу. Друга група міських кооператив споживачів для заспокоєння ріжних потреб начислює 56 одиниць — 1,8 прц. загалу. Є це ріжні спеціяльні кооперативи серед них найбільше видавничих. Районові молочарні числом 138, становлять 4,5 прц. загалу кооператив. Виробничих кооператив рільничого характеру існує всього 6, а між ними тільки одна виказує добрий розвій, помічничих 11 (всі дуже слабонькі), кооператив реміснеиків (переважно шевців) є 8 і всі вони ледви дишуть, кооператив робітників і праці 6, з них тільки дві заслуговують на увагу, як поважніші підприємства.

Взагалі у нас кооперація серед міського населення, так як зрештою у поляків, розвивається слабше, як на селі.

—o—

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА.

ПРИМІЩЕННЯ НА УКРАЇНСЬКІ КРАМНИЦІ.

Одна з більших турбот нашого купця — це турбота за приміщення крамниці. Хоч і найде купець відповідний льокаль, то на перешкоді йому стає часто солідарність власника дому (у провінціональних містах такими власниками — крім періферії — є здебільша жиди) з жидівським купецтвом. Як подає „Торговля і Промисл" (ч. 2) — філія Союзу Українських Купців у **Сокалі**, маючи повище на увазі, рішила відкупити від місцевої „Просвіти" площу і побудувати на ній **велику торгову галю з поверх 30 крамницями.** Відкуплення площі від „Просвіти" буде рівночасно патріотичним ділом, бо вона робить саме заходи, щоби купити велику площу під будову „Нар. Дому", якого Сокаль досі не має. Також купці-українці у Гартакові хочуть будувати крамниці під одним дахом. Подібні пляни є теж у Белзі і Кристинополі.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

ЗАМІТНИЙ ВИСТУП ПРОФ. С. ҐРАБСЬКОГО. — ПРОМИСЛ, ІНВЕСТИЦІЇ, ВАЛЮТА Й ІНФЛЯЦІЙНИЙ КРЕДИТ. — ПОЛЬЩА ЗАГРОЖЕНА КОМУНІЗМОМ.

Проф. Ґрабський розвинув широку прелекційну діяльність. Ще не протомоніла **полеміка** між консервативними й іншими органами преси з приводу реферату п. н. „Парцеляція фільварків у світлі структури і госп. конюнктури Польщі" (14. грудня м. р. у Т-ві Екон. і Стат.), а вже преса реферує новий відчит Ґрабського на тему **упромисловлення Польщі.** В цьому відчиті проголосив він нові, сильно „єретичні" думки, проголосив „нову господарську ідею" (як сам він це окреслив).

Ґрабський, насовуючи у відчиті теперішнє госп. положення в Польщі, зазначив, що ще 5—6 років і Польща найдеться „в совітській орбіті", загрожена соціяльною революцією. Прояви комунізму вже є. Причиною цього те, що в Польщі зростає біда, життєвий рівень населення як у 1880 р. Навіть Болгарія і Литва, не згадуючи Ч. С. Р. перебігли Польщу, коли йде про грошевий обіг, підприємчивість, тощо. Те все змушує поважно взятись до упромисловлення Польщі на основі докладно опрацьованого пляну національної господарки і найти місце в промислі, ремеслі та торговлі для природнього приросту населення. Потрібні до цього капітали **ніколи** не здобуде Польща при помочі внутрішної капіталізації. Вона не може бути велика, бо нема з чого щадити, а зрештою її проковтне зброєння. Для промислу, для нових інвестицій мусить **держава** дати гроші. Вона мусить здобутис[illegible] на „інфляційний кредит" і при його помочі **створит[illegible] [illegible]ву валюту, відірвану від золота, яке треба за[illegible]и на випадок війни.** Покриттям нової валюти м[illegible] бути **майбутні інвестиції.** Тепер нема ані світово[illegible] [illegible]нику, ані со[illegible]вого гроша. Це позволяє створити в Польщі самостійний валютово-кредитовий гріш і переведення при його фінансовій помочі великої інвестиційної акції. **Цієї акції не має вести держава.** Вона тільки творить потреби, започатковує і регулює. Роботу ведуть **приватні підприємці.** Треба створити нову верству підприємців, піддтримувати малі фабрички і помагати молоді при основуванні самостійних варстатів праці. З громадянства треба видобути велику патріотичну енергію. Не 5, а 25-літки треба, щоби зрівнатись хотби з ЧСР.

У виступі проф. Ґрабського деякі часописи добачують дефетизм і надмірний песимізм та ставляться з великими застереженнями до його „нової ідеї". Інші газети вважають, що над подробицями думок Ґрабського треба пильно застановитись, а ще інші тільки реферують хід його думок.

ЗАДОВЖЕННЯ ХЛІБОРОБІВ У ПОЛЬЩІ МЕНШАЄ.

Як обчислює С. Брода в видавництві Виділу Рільної Економіки Дрібних Сільських Господарств, задовження хліборобства зменшилось у 1936 р. ось так: у групі до 5 га на 12 проц., від 5—10 га на 7 проц., від 10—20 га на 10 проц., від 20—50 га на 12 проц. Коли взяти пересіч на 1 господарство, то зменшились довги в 1 господарстві на 298 зол., або на 18 проц. коли йде про рік 1935, а на 51 проц. — коли йде про рік 1931. Задовження товаровим кредитом не змінилось (7 зол. на 1 га). Задовження з титулу податків, соц. чинитьб і услуг зменшилось на 33 проц. в порівнанні з 1935 р. Обтяження з титулу родинних сплат зменшилось на 5 проц.

ЗРІСТ СПОЖИТТЯ ЦУКРУ ДОКАЗОМ ВЕЛИКОЇ ПОЄМНОСТИ ВНУТРІШНОГО РИНКУ

Висока краєва ціна цукру і мала через те його консумція в краю при рівночасному вивозі за кордон по демпінгових цінах (р. 1931 — 24 сот. за 1 кг., у 1933 — 17 сот., 1935 р. — 11 сот.!) теж була темою широких і бурхливих міркувань у пресі. Як відомо — появився врешті декрет президента, що обнизив ціну 1 кг. на 1 зол. Цим почався новий етап цукрової політики, наставленої вже не на заграничний, а на внутрішній ринок. Тепер, коли минув 1 рік нової цукр. політики, статистика краєвого збуту цукру принесла дозволі ревеляційні цифри. За 11 місяців 1936 р. продано в краю 356 тис. тон цукру, себто на 31 проц. більше ніж за 11 місяців 1935 р. (тоді 271 тис. тон). А знижка ціни була тільки 20 проц. Господарська преса робить з того слушний висновок, що краєвий ринок є виголоджений і представляє великі можливости для збуту, тільки ціна мусить бути приступна.

ФРАНЦУСЬКА ПОЗИЧКА І ДЕШЕВШИЙ ГРІШ.

Вже в найближчих тижнях — як пише „Ц. Газета Гандльова" — Польща завдяки франц. позичці диспонувати буде сумою ок. 400 міл. фр. фр., себто ок. 100 міл. золотих, що представляє в приближенню 25 проц. теперішної емісійної підстави в Польщі.

„Ця реставрація золотого підкладу поль. валюти повинна мати оживчий вплив на розвиток поль. господарства. Зріст еміс. резерви уможливить **розширення кредитової діяльности,** а тим самим обігу банкнотів у краю" (Тут згадаємо, що проф. Ґрабський у згаданому вище рефераті заявив, що Польща шалено експериментувала дотично гроша. Від 1929 р. жодна держава не зменшила свого грош. обігу, а Польща зменшила в тому ж часі на 40 проц.) Згадана вище газета означує, що **дешевший гріш — це рішучий постулят** госп. життя. В. Британія, Зл. Д. П. Ам., Бельгія, Голяндія саме дешевизні гроша завдячують свою „просперіті". Коли Польща в примуванні до конюнктури „пасе задних" — то причиною є те, що гріш є дорогий, що кошти кредиту і його знеміл обтяжують непосильно всі кільця продукції і госп. обміну.

СВІТОВА ХРОНІКА.

ЕСПАНСЬКА ВАЛЮТА В ОБСТАВИНАХ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.

Уряд у Валенсії проголосив, що **не буде признавати пезетів, остемпльованих урядом повстанців,** і перестеріг перед виміною їх на чужі девізи. Є поголоски, що уряд ген. Франко замовив уже в Англії **нові банкноти.**

МІЖНАРОДНЯ ВАЛЮТА.

Багато економістів ломить собі голову **над тим,** чи не можна би усунути валютового хаосу **шляхом** заведення нової загально-світової валюти. З найновішим таким проєктом виступили шведські економісти, пропагуючи новий гріш „універсум". У комітеті, що веде досліди в цій справі, є дві течії: одна хоче знести всі державні валюти, а завести виключно міжнародній гріш, а друга зберігає іствуючі валюти, пропонуючи міжнародню „тимчасову валюту для міжнародньої товарової виміни поки остаточно не повідчиться кріза

ПОГЛЯДИ АНГЛІЇ НА ЧОТИРОЛІТНИЙ ГОСП. ПЛЯН НІМЕЧЧИНИ.

Льондонський дописувач „Ц. Ґ. Г." представляє погляди англ. екон. преси на реалізацію відомої чотиролітки в Німеччині. В Німеччині запаси сирівців зовсім вичерпані. Те саме є з харчевими запасами, особливо з товщами. Брак валют і клірінгові комплікації утруднюють довіз. Німці живуть тепер із дня на день, як щодо харчів, так і сирівців. Навіть при великих організаційних прикметах німців, зростаючі труднощі важко буде побороти. Велику проволоку в реалізації 4-літнього пляну видно вже тепер через брак кваліфікованих сил для урухомлення нових галузей продукції, особливо синтетичної ропи і каучуку Льондон не вірить у значніше збільшення кількости добуваних у Німеччині сирівців. Дальше виринає питання, де взяти фінансові засоби на творення нових фабрик? Синтетична продукція дуже дорога. Назагал — теперішній 4-літний госп. плян Німеччини є на думку Льондону **часовим і зовсім виїмковим засобом,** можливим тільки в державі, яка за словами Ґерінга „вважає себе окруженою твердинею".

АНГЛІЙСЬКИЙ „ЕКОНОМІСТ" У НОВІЙ ЗОВНІШНІЙ ШАТІ.

Найстарша господарська пресова трибуна на світі, якою є льондонський „Економіст" (незабаром 100-літні роковини!), змінив від січня п. р. свій зовнішній вигляд. Він дістав обгортку, на якій назва друкована у червоній фарбі. Шрифт журналу модерніший і кращий. Це — як заповідає редакція — тільки I-ий етап змін. Цей — здавалосьб незначний факт викликав сензацію тому, що англійська преса дуже консервативна також у своєму зовнішньому вигляді.

В. Н-вич.

—o—

З нашої кооперації.

КОМУНІКАТ ПРЕЗИДІЇ Р. С. У. К. У СПРАВІ ПОДІЙ В ТОВМАЧЧИНІ.

Президія Р. С. У. К. оголосила в „Господ. Кооп. Часописі" комунікат, в якому після докладного розглянення окремою комісією жалюгідних подій у Товмачі рішуче та безумовно осудила самосуд п. В. Чаплинського над директором О. С. К. у Станиславові інж. І. Семянчуком. Президія Р. С. У. К. потвердила, що повітовий організатор „Каменярів" в Товмачі, Володимир Чаплинський і його товариші інж. Г. Лупик (Рай. Молочарня), повели без якихнебудь стійних причин широку пропаганду за відірванням товмацького району від станиславівської округи і проти участи селян в кооперативнім святі, яке на доручення ОСУК відбулося в Товмачі 18. жовтня 1936.

Рівночасно Президія Р. С. У. К. ствердила, що поголоски, буцімто моральним опікуном згаданого самосуду був сен. д-р І. Макух не мають ніяких підстав.

ВТРАТИ ЧЕРЕЗ БРУДНІ ЯЙЦЯ.

У статті „Втрати через недбальство" у „Госп. Кооп. Часописі" вичислює автор (І. М.), що наше сільське населення у трьох східногалицьких воєвідствах стратило в 1936 р. при продажі яєць два і пів міліона золотих, через те, що яйця приходить до продажі у великій частині брудні. І так статистика яєчних магазинів при Окружних Осередках виказує, що в 1936 р. приходило до продажі пересічно 47% брудних яєць. Брудних яєць не можна продати заграницю, вони ідуть тільки на краєвім ринку. Через великий процент брудних яєць обнижується ціна яєць при закупі, і це при 3750 вагонах яєць, що їх приблизно випродукувало наше східногалицьке село в минулім році на продаж, дело коло 2 і пів міліона золотих страти

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАЦІЯ І МИСТЕЦТВО.

Недавно писали ми про участь української кооперації у складанні пожертв на літературну нагороду, яку розділює кожного року ТОПІЖ. Її пожертви дають щороку в пересічі 61% усіх зібраних на ту ціль грошей Тaксамо підтримує українська кооперація рідне мистецтво Самі лише львівські кооперативні централі і кооп. „Народня Гостинниця" мають у себе образів наших мистців на суму понад 50 тисяч золотих.

В. Л.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

53 роки редактором.

НАЙПОПУЛЯРНІШИЙ ЖУРНАЛІСТ АМЕРИКИ.

В Ню Йорку помер з розриву серця журналіст Артур Бризбейн, проживши 72 роки. Тому три роки обходив він непомітно 50-літні роковини своєї редакторської праці. Потім працював далі кожного дня, без упину, без перестанку. Дня 24. грудня вже лежав він дуже важко хорий, а ще продиктував свою статтю „Сьогодні", на Різдво, що була його останнім словом. На Різдво рано він помер. Останнє його слово в цій статті було „імагінація" ,себто уява. Те слово він високо цінив, пишучи про ріжні цінности. Бож це слово то царство думки, в якім він жив і працював 53 роки, для мільйонів людей кожного дня.

Артур Бризбейн народився 12. грудня 1864. року в Боффальо. Ще був маленькою дитиною, як мати його померла. Батько Альберт Бризбейн, з переконання соціяліст, був багатий і платив у нюйорським щоденнику Трібун, щоб писати там свої думки на важні громадські справи. Ще молодим син поїхав із батьком до Парижа, де продовжував шкільну науку, а потім до Німеччини, де теж учився в школах. Батько став для сина зразком мислителя і вчителя.

Як 19-літній хлопець пішов він працювати як репортер до нюйорського щоденника Сан. В 1897. році був редактором часопису Ворлд в Ню Йорку з платнею 15.000 дол. річно, але покинув це становище і став редактором Герстового щоденника „Івнінг Джернел", спершу з платнею 8.000 дол. річно. Він мав умову, що як число читачів газети із 40.000 буде збільшуватись, так теж зростатиме і його платня. І дійсно те число й платня зростали незвичайно швидко.

„СЬОГОДНІ".

Пізніше Артур Бризбейн запровадив свою постійну щоденну рубрику „Сьогодні", яку містили всі Герстові газети й інші, разом 200 кожного дня. Це були короткі замітки про важні події дня, або такі події чи думки, що він їх хотів зробити важними. Рубрику „Сьогодні" читали міліони людей. Вони любили його спосіб писання й розумування, й тому та рубрика була найбільше популярна в Америці. Багато людей приймало його думки як найздоровіші. Це було тому, що він розумів знаменито публику та вмів для неї писати.

Він розвязав цю загадку так: Писати дуже коротко, короткими реченнями, ясно і найважніше — дуже просто, популярно. Те, що інші розмазували довго, тяжко й замотано, а то й „поважно" і „науково", він писав коротко й популярно, так, що розумів його робітник, фармер, і школяр, а навіть „інтелігент" був задоволений, що за нього вже Бризбейн „розчовпав" довгу тяжку справу й передав йому все те коротко, ясно приступно. Бризбейн був умілим, зручним популяризатором, що в журналістиці має велике значіння. Був він теж дуже добрим психольогом. Знав, що говорити й писати все те, що всі інші говорять й пишуть, нецікаве. Тому він старався сказати щось інакше. Часто ішов проти хвиль і проти вітру. Брав в оборону публику, хоч практично публика з тієї оборони не могла скористати. Хотів бути популярний іноді в найнепопулярніших справах і безперечно це іноді йому вдавалося.

Він знав, що читачі люблять, щоб писати „проти", отже часто писав „проти". Писав проти війни, але й ішов проти того, коли радив Америці озброїтись якнайсильніше.

ПРИХИЛЬНИК ЛІТАКІВ.

Мав свою думку, про те що літаки „все зроблять". Писав, що вони заступлять у війні піхоту, а на морі зроблять непотрібними всякі воєнні кораблі. Воєнні знавці кажуть, що ніщо не заступить суходільної людської сили, а на морі доказали, що підводні човна важнішу ролю грають як літаки. Але він від свого не відступив.

Большевикам дуже часто виписував похвали, не розуміючи Москви, ні її большевизму.

Його економічно-фінансові пророкування дуже часто не здійснювались. Він сам крім журналістики працював теж як торговець реальностями. Як редактор одержував тільки за рубрику „Сьогодні" річно 260.000 дол., а других стільки заробляв на реальностях. Але його поради часто заводили, наприклад поради купувати землю на Фльориді. Як вже ті поради завели, він виходив на шпальти газети з думкою, що „ніхто не знає, що це таке гроші". Переказував на доказ думки інших, й публика була ніби задоволена, дарма, що стратила, читаючи його „Сьогодні" й віруючи його ворожбам.

Якби його ворожби були сповнились, то вже рівного Бризбейнові в Америці не булоб. А то, його і його шефа, Віліяма Рендольфа Герста, ворожби були дуже часто циганським вгадуванням.

Всеж це не зменшувало таланту Артура Бризбейна як журналіста і як письменника. Він був великий оригінал, великий популяризатор, своєрідний „хлопський фільософ", психольог і незвичайна оригінальна поява в житті народу, новина над новинами, за яку найбільше платять.

Тепер його ніхто не заступить. Але багато з його читачів уже „виросло" й вони не потребують щоденного популярного викладу. Він сам говорив, що хоче „відвічити" читачів від мілких банальних газет, й безперечно, що і в цім напрямі мав немалий успіх. Всеж страту Бризбейна відчує широке громадянство й то на довші роки.

Бо довго згадуватимуть його як незвичайного духового робітника, як незрівнаного у продуктивності й витревалости робітника, бо навіть при платні майже 1.000 дол. денно це осяг не який небудь працювати як редактор 53 роки, 365 днів кожного року.

Перегони міліярдерів.

Не думайте, що тільки ми, бідні люди, маємо клопоти. Королі чаю, кораблів, міліонери в долярах та фунтах і навіть міліярдери мають черaз журбу.

Собі на клопіт і сором завели горді англійці перегони малими вітрильними корабликами „яхтами" Перші такі перегони довкруги острова Вайт виграла в 1850. р. Англія і одержала славну золоту „чашу королевої". Нагороду взяв прегарний королівський яхт „Свадруп". Одначе англійці добули перший і останній раз ту світлу нагороду. Вже в 1851. р. американський яхт „Америка" забрав чашу і з того часу англійці даремно намагаються відзискати „свою" чашу. 83 разів намагалася Англія відзискати чашу , висилаючи до „бою" найкращі свої яхти. Найвпертішим змагуном з англійської сторони був міліярдер „король чаю" Ліптон. Пять разів посилав свої яхти, щоби пять разів програти, викинувши на вітер мілони. За кожним разом будував новий яхт, використовуючи всі найновіші здобутки техніки і давав найкращих моряків. Завжди перемагали яхти міліярдера Вандербільта. Останній раз пробував Ліптон щастя в 1930. р., коли вже мав 80 літ. Його яхт „Андевер" коштував не менше, як 50.000 фунтів стерлінгів (1,250.000 зол. п.). Але Вандербільт приготувався теж. Його яхт день і ніч аж до перегонів берегли детективи. На перегонах провадив на початку „Андевер", де сидів сам старенький „король чаю", але остаточно переміг Вандербільт.

В чім скривалась тайна? Фахівці помітили дивну щоглу американського яхту. Вона була зроблена з легкої спеціяльної сталі, лекша, мініша і вища ніж деревляна — отже могла утримати більше вітрил! У звязку з тим вибух скандал. Англійці закидували американцям підступ. Казали, що американці повинні їх були про зміни в будові повідомити. Вандербільтові навіть докоряли, що не дав себе перемогти „добровільно" — тільки зробив „королеві" таку прикрість. Справді, Ліптон на другий рік помер. Тепер Ліптон має не менше завзятого наслідника у власникові кораблів Сопвітові, який Вандербільтові не уступає ні у грошах, ні в амбіції. Але в 1934. р. Вандербільт побудував собі такий яхт, що знову переміг.

Тепер Сопвіт побудував собі новий „нечуваний" яхт із усякими таємними удосконаленнями і пильно на нім вправляє з найкращими моряками.

Очевидно, що переможний яхт із 1934. р. уже „постарівся" і Вандербільт будує нових яхт за 40.000 долярів. Перегони коштуватимуть не менше міліона долярів. Англійці, як кажуть, мають кращих моряків, американці техніків. Хто переможе?

Дарма, великі люди — великі клопоти. Небаром почуємо про вислід тих перегонів. Та коли почуємо про перегони — такі вимріяні усіми нашими змагунами — на козацьких чайках зпід Хортиці до Царгороду?

СТОЛІТТЯ СТЕНОГРАФІЇ.

Цього року минає 100 літ від часу винаходу стенографії і 40 літ від смерти її винахідника вільширського учителя Айсека Пітмена. Стенографія істнувала — на думку вчених — вже в старинних часах, але в дуже примітивній формі. Аж Пітменові вдалося винайти успішну систему стенографії.

Пітмен уродився в 1813 р. в Тровбріджі, де його батько був службовиком у мануфактурній фабриці. В 1837 р. відкрив Пітмен школу в Утуненддер Едж у Ґльостері та рішив увести до навчання стенографію. По довших дослідах поліпшив він свою систему та видав окрему невеличку книжку. Перше видання стенографії в 3.000 примірників розійшлось за кілька днів. Одначе офіціяльно признали стенографію Пітмена аж у 1890 р., коли уряд Великої Британії рішив завести навчання стенографії у школах. Від цієї пори система Пітмена почала дуже скоро розповсюднюватись. У цілій Англії заснували школи Пітмена де вчили стенографії, купецької аритметики та підготовляли молодь до торговельного звання. Тепер нема ні одного заведення ні одної контори, де не булоб спеціялістів або спеціялісток від стенографії

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

СТРАЙК ЗАКОХАНИХ.

У Мексику (місті) вибух оригінальний страйк. Всі закохані заявили солідарно, що вони так довго не повінчаються, аж міська управа припинить свою заборону цілуватись на вулиці (ця заборона дотичить також і подруж, які за свої цілунки мусять платити кару). Ціла прилюдна опінія є по стороні страйкарів. Всі надіються що міська управа припинить свою заборону, бодай щодо подружних пар.

Присилайте облігації Рідній Школі!

Сплата довгів Рідної Школи в Обезпечальні облігаціями народової позички.

Подаємо до відома Громадянству, що Суспільна Обезпечальня приймає дальше облігації народової позички на сплату довгів Рідної Школи в Обезпечальні. Тому звертаємось до наших економічних і фінансових установ, приватних підприємств та всіх українців, щоб негайно зволили переслати на адресу Рідної Школи у Львові, вул. Сикстуська ч. 46, свої облігації народової позички як дарунок, або в заміну за грамоти внутрішньої позички Рідній Школі.

Вже поверх 30.000 зол. довгу в Обезпечальні сплатила Рідна Школа облігаціями народової позички. При більшому зусиллі зможе Рідна Школа заплатити ввесь довг. Це залежить тільки від громадянського зрозуміння і доброї волі наших установ і поодиноких осіб. На таке зрозуміння і добру волю рахує Рідна Школа!

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ:

Денис Коренець, голова. **Д-р Мирон Коновалець,** секретар.

Нема виглядів на замирення в Китаю.

Як подає Домеї, **один з провідників бунту в Сіян-Фу, ген. Янсучан, співпрацює з вождом комуністичних військ Маоцетуном;** потвердив це навіть нанкінський уряд. Маоцетун буцімто навіть **уже увійшов до Сіянфу з 3-тисячним відділом,** місцеві комуністи повитали його оваційно.

Розмова Чанкайшека з Чансуліяном не дала бажаного висліду, ген. Янсучан також не хоче підчинитися Нанкінові. З огляду **на те нанкінський уряд правдоподібно мусітиме силою заняти провінцію Шансі.**

—o—

НОВИНКИ.

— Затверджені владою **КУРСИ КОСМЕТИЧНІ** Стефанії Гаврисевич під проводом д-ра Е. Дурделла та інж. хемії, Львів, Коперника 42А, тел. 272-18. Початок викладів 15. лютого ц. р. Проспекти безплатно. Додаткові Курси лічничого масажу тіла і руханки. 934—10

— **Машини до писання і до шиття всяких систем і прибори до них, по найдешевших цінах,** прецизійна н права машин всяких систем поручає **Юліян Ломага — Львів, ул. Валова 11.** Одинока українська фірма в тій ділянці. Наука писання на машинах. 108-115

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущини 5** (побіч кіна „Апольо") поручає ковдри, матраци, постелеве білля і ін. Перероблює ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. 1799 79-100

— **Якщо вже радіоприймач, то тільки фірми** „Екравокс", Львів, Академічна 28. 10-20

— **Подаємо до відома ПТ. Громадянам,** що дня 2. січня ц. р. Центросоюз відкрив нову мясарську крамницю при вул. Замарстинівській ч. 36. Разом із недавно відчиненою крамницею при вул. Кентшинського ч. 21. це вже сема крамниця Центросоюзу у Львові. 85 6-6

— **Памятайте,** що в неділю 17. І. **Дансінґ-Брідж** в Клюбі Українських Еміґрантів, пл. Бернардинська 2. І. п. Початок в год. 6.30 веч. Джез І. Костюка. 126

— **З музичного життя.** II. вечір піяністки Галі Левицької відбудеться в неділю 17. ц. м. в малій салі Муз. Товариства ім. Лисенка. У програмі: Брамс, Шуберт, Мендельсон, Шуман. Початок в год. 7.30 веч. Вступ за програмкою.

— **Українські щедрівки в радіо.** Святоюрський хор під дир. І. Охримовича відспіває в понеділок 18. січня ц. р. від год. 4.30—5 пополудні (а не від год. 6.30—7, як було вчора подано) такі щедрівки у львівському радіо: 1) Людкевич: Чи дома, дома?, 2) Стеценко: Ой сивая зазуленька, 3) Ступницький: Ой рано, рано, 4) Стеценко: Ой на річці на Ордані і 5) А в Купівці церкву будують, 6) Барвінський: Що то за предиво?, 7) Гайворонський: Гуцульська щедрівка і колядка. Авдиція буде трансмітована на цілу Польщу.

— **Йорданську Вечерю** уладжує українське зорганізоване студентство 18. січня ц. р. в кімнатах „Бесіди" у Львові. Карти вступу по ціні 1.50 зол. можна дістати в касі Студентської Харчівні при вул. Міцкевича 11.

— **У роковини Крут.** Т-во „Молода Громада" уладжує 31. ц. м. в 12.30 в пол. в салі Театру Ріжнородностей Академію, присвячену 18-им роковинам бою під Крутами.

— **Нові ціни хліба.** Львівський маґістрат у порозумінні з пекарським цехом підвищив на два сотики ціну хліба, житного темного й урядового. Від 15. ц. м. перший коштує 24 сотики, другий 31 с. за кільо. Підвишку кращих родів хліба також на 2 сот. переведено перед кількома днями. -

— **Експресовий потяг до Лавочного.** Львівська дирекція залізниць повідомляє, що з днем 16. ц. м. курсує зі Львова до Лавочного і назад моторово-експресовий потяг. Подорожні, що користають з цього потягу, мусять мати білет III. кл. поспішного потягу та купон на місце в моторово-експресовому потязі за приписаною доплатою.

— **Реституування коломийського „Сокола".** Коломийське староство дозволило на дальшу діяльність т-ва „Сокіл" у Коломиї якщо до двох місяців від припинення не виринуть нові застереження в цій справі. Цей 2-місячний речинець минає 18. ц. м.

— **„Слово о полку Ігоря".** У київськім радіо надавали в четвер 14. ц. м. уривки з опери „Князь Ігор" Бородіна. Авдиція була попереджена поясненнями спікера, бо була призначена головно для шкіл (у таких авдиціях спікер чи спікерка завжди звертається до слухачів щиро-українським: „ребята"...). Отож, поруч із даними про композитора Бородіна, почули ми цим разом справжню ревеляцію: показується, що „Слово о полку Ігоря" — це „стародавня **російська поезія"** і тому названа опера основана на документах „стародавньої історії **Росії"...** Ось що називається **„інтернаціональний зміст"** та „українська форма": українськими словами висловлювати нікчемні брехні анахронічної московської „науки", пристосованої до „обєдинительних" цілей і тенденцій імперіялістичної Московщини Романових! І дивуватися, що наші москвофіли з „Русскаво Голоса" славлять „патріотичного Сталіна": очевидно, що як послідовні ренеґати мусять бути звеличниками московського большевизму, тотожнього щодо національної політики з царським чорносотенством.

— **Арештування в міському апровізаційному заведенні у Львові.** На припоручення прокуратора окружного суду у Львові арештовано у звязку з надужиттями в опаловому відділі міського апровізаційного заведення у Львові: управителя опалового відділу Фелікса Сеньковського та функціонаря тогож відділу Йосифа Фітя і Стан. Станкевича. Слідство ведуть далі.

— **Обезпечення подорожних на залізниці.** днем 14. ц. м. увійшла в життя нова інструкція міністерства комунікацій про обезпечення подорожних на залізниці від нещасливих випадків, а також обезпечення багажів і товарів. Обезпечення переводять залізничі каси, при чому асекураційна оплата для відшкодовань у висоті 2.500 зол. означена на 50 сот. при асекурації подорожних.

— **Наукова нагорода м. Львова.** На засіданні комітету наукової нагороди м. Львова ім. Карла Шайнохи признано нагороду в сумі 2.500 зол. д-рові Фридр. Папе, відомому історикові, що написав чимало праць з історії Польщі. Д-р Папе є бібліотекарем львівського університету.

— **Хто виграв на льотерії?** У нинішнім тягненню Клясової Льотерії впали такі більші виграні: 10.000 зол. на ч. 70027 134490. 5.000 зол. на ч. 65396. 2.000 зол. на ч. 19740 75643 75500 76482 98365 108571 140650 143295 164142 172388 174590. 1.000 зол. на ч. 11815 16304 21597 23998 25101 42076 44125 52186 60632 65346 68434 192435 89015 94619 96128 100411 103261 106754 112579 123783 128866 141268 141682 144505 145690 146734 147592 152317 667 158337 161322 163141 164061 173157 177430 183280.

— **Смерть Ю. Яворського.** В чеській Празі помер 11. ц. м. Юліян Яворський, відомий у нас перед війною москвофільський діяч. Старше покоління тямить його як одного із студентських „громил", що робили ріжні бешкети на університеті, віччах і забавах уладжуваних українцями. М. і. був сумної слави героєм демонстрації проти кард. Сембратовича на віден. двірці. Покараний вязницею і вигнаний із львів. університету, перенісся до Чернівець, де уладжував ріжні бучі з відомим москвофілом Ґеровським. Короткий час опісля був учителем ґімназії в Ряшеві, звідки перенісся до Києва, і тут в нагороду за свої москвофільські подвиги став доцентом (?) славянської фільольоґії в тамошньому університеті. В часі російської інвазії в Галичині належав до москвофільських діячів, що під проводом Дудикевича працювали над русифікацією нашого краю. Опісля перенісся знову до Києва, звідки після світової війни втік перед большевиками до Чехословаччини. Його псевдо-наукові писання не представляють ніякої вартости. Помер у 64 р. життя.

— **Пожежа „Ксьонжніци Атляс“ у Львові.** Сьогодні в полудне вибухла при вул. Зеленій ч. 20 пожежа в клішарні „Ксьонжніци Атляс“, яка містилася на III. поверсі чотироповерхового бльоку. Пожежа сталася з експльозії якогось легкопального матеріялу і відразу поширилась на цілий поверх та перекинулась ще й на четвертий поверх. Акція пожежної сторожі була дуже утруднена, бо вода замерзала в гидрантах, які тріскали. Щойно при помочі запасових гидрантів пожежна сторожа зльокалізувала по важких трудах пожежу. Шкоду обчислюють на кількасот тисяч золотих. Згоріли ріжні важні пляни, між ін. також пляни міста Львова. Будинок був обезпечений. Підчас пожежі був стриманий трамвaевий рух.

— **Кари на дефравдантів.** Львівський апеляційний суд, перевів розправу проти урядовців перемиської міської управи, Кубалі і тов., укараних за зловживання, затвердив присуд перемиського окружного суду. — Перед окружним судом у Торуні відбувся процес проти Лукіяна Ланговського, б. касієра городського суду в Холмі, за спроневірення 7.000 зол. Обвинувачений признався до вини, наслідком чого його засудили на 4 пів року вязниці з позбавленням прав на 5 літ.

— **Ріки замерзають.** Сильні морози, що саме настали, спричинюють замерзання рік. Нічю на суботу замерз Сян в околицях Перемишля, Дунаєць і інші ріки в доріччі Висли та Сяну вкрилися почасти або зовсім ледом. У доріччі Дністра ріки замерзли, а на самому Дністрі утворилися прибережні леди.

— **Кривава хроніка.** На полі коло села Блажів самбірського повіту замерз 70-літній Лесь Юрчак. — В Луцьку засудили на один рік вязниці д-ра Фр. Білобрана, власника хірургічної клініки, за виконання недозволених заходів на 9 жінках. — В Стриганцях п. Товмач вибухла пожежа у моторовім млині Олександра Новака. Млин згорів до тла, а в млині коло 10.000 збіжа. Шкоди є на 35.000 зол. Млин не був обезпечений. Власник млина наложив на себе з розпуки руку й застрілився. Смерть наступила негайно.

— **Смертність немовлят у Польщі.** Як виходить з останніх обчислень Головного Статистичного Уряду, із загального числа 37.777 смертей немовлят у Польщі в III. кварталі ц. р. припадає на терен львівського воєвідства 3.832, станиславівського 2.255, тернопільського 1.780, волинського 2.595, поліського 1.885, варшавського 3.681, краківського 2.412 і т. д. На населення римо-кат. віроісповідання припадає 24.688 смертей немовлят, православного 7.717, грекокат. 5.455, жидівського 970 і т. д. Найбільшу смертність виказує гр.кат. віроісповідання, а саме 21 на 100 уродин. Для православних це відношення дає 18, римокат. 17, євангеликів 15, жидів 6.2 прц.

— **Могорич підчас богослуження.** У звязку з укінченням звоження дерева з громадського ліса в Трухanові стрийського повіту солтис уладив у громадському домі для візників і радних могорич, на який принесли кілька бочок пива, кілька літрів горівки і т. п. Місцеве населення, вийшовши із церкви, обурювалось на цю піятику, а молодь, узброєна в коли, впала до громадського дому і розігнала могоричників.

— **Пожежа.** В загороді Владислава Урбанського в Язлівці бучацького повіту вибухла пожежа і знищила стодолу з молотільнею, млинком і 110 копами збіжа вартости 1.700 зол. Арештовано 60-літню Магдалину Чайковську під замітом підпалу.

— **Крадуть телеграфічні дроти.** На телеграфічних лініях, що лучать Тернопіль з іншими містами Сх. Галичини, стверджено крадіж дротів із телеграфічних стовпів. Украдено разом поверх 400 метрів дроту. Справою занялася поліція.

— **Всюди зловживання.** У Станиславові арештовано Леона Айзенберґа і кількох урядовців спедиційної фірми Рух-Промет за податкові ошуканства на шкоду державного скарбу. — У звязку з доходженнями у справі крадежі збіжа на шкоду комітету зимової допомоги і міста Коломиї арештовано за посередництво двох збіжевих купців, Шайнера і Гехта.

— **Самогубство.** В одній місцевости черновецького повіту відобрала собі життя аптикарка Ярослава Окуневська, родом з Галичини. Причиною самогубства була психічна депресія. Перед знайомими нарікала на самотину, на яку засудила її доля. Померла в 50 р. життя. Не залишила ніяких листів, що пояснювалиб її життєву трагедію.

— **Великі зловживання в асекураціях.** В асекураційному т-ві „Европа“ у Варшаві викрили величезні зловживання. Справою занялася прокураторія і звеліла арештувати одного з головних директорів і кілька інших осіб. Переведено подрібні ревізії в мешканнях арештованих і бюрах товариства. Подробиці афери держать в тайні.

— **Шапка невидимка.** Мадярський часопис „Ешті Уйшаг“ повідомляє, що Форд набув за ціну 1 міліона долярів патент винаходу мадярського інжиніра Прибіля. Прибіль винайшов спосіб як зробити людей і предмети при допомозі спеціяльних промінів невидимими.

— **Сніги в Румунії.** Буковину навістили в останніх днях великі сніги, що припинили залізничу й автобусову комунікацію. Висота снігових опадів доходить до півтора метра. В часі великої сніговії, що лютувала над Басарабією, заблукане стадо вовків напало в центрі міста Кемрат на міського стражника, який револьверовими стрілами ледви оборонився перед ними.

— **Місто на ліцитації.** Оригінальний рекорд здобуло в Румунії місто Туркай, де рівночасно виставили на ліцитацію 300 домів, що творить більшу частину реальностей цього міста. До ліцитації причинилось надмірне обтяження міськими податками і драчками. Мешканці звернулись за допомогою до центральної влади в Букарешті.

— **Летунська катастрофа.** В околиці Вера Круз у Мексику знайшли останки комунікаційного літака. Девять пасажирів згоріло на вугіль.

— **Можна телефонувати з Парижа до Нюйорку.** Тількищо наладнано радіотелефонічний звязок між Францією і Зл. Державами. Першу розмову перевели амбасадор Зл. Держав в Парижі п. Буліт і французький амбасадор в Ню Йорку п. Лябулей. Голос по обох боках Атлянтику чути було зовсім виразно. Ціна розмови доступна покищо тільки багатшим людям та урядам, бо означена на 450 франків за три мінути і по 150 франків за кожну дальшу мінуту. Радіотелефонію передано вже для публичного вжитку.

—o—

З опери.

Великий Театр: „ПІКОВА ДАМА“ — опера П. І. Чайковського.

Дня 13. січня виставлено в міському театрі найпопулярнішу та, як дехто вважає, одну з найкращих опер П. І. Чайковського „Пікову даму“. Зпоміж виконавців на перше місце вибилась Марія Сокіл у ролі Лізи, що повним опануванням голосу, чистою інтонацією та мистецькою інтерпретацією, — все у злуці зі знаменитою грою хвилинами приневолювала слухачів забувати, що вони на опері у Львові. Зпоміж дальших артистів слід відмітити пп. Врагу (Томський), дуже доброго інтерпретатора та знаменитого актора й Чаплінського зі звучним барітоном італійської школи, теж із дуже доброю грою. Слабше випав Герман п. Бидлевича, що і своїм зверхнім виглядом менше надавався на ту ролю та ще й тим, що співак має нахил деколи форсувати голосом, через що тембр набірає неприємної закраски. Добре співали ще п-ні Ленчевська (графиня; між іншим цілком негарно вмірала) та п. Романовський зі своєю грою офіцера-гуляки. Досить мило запрезентувалася Е. Зарицька (Павлина). Додатня сторінка всіх оцих солістів — це добра дикція. Текст можна було слідкувати просто зі сцени. Хори були в деяких місцях за гучні, от як у сцені у казармі, де далеким співом похоронного походу має хор за завдання підготовити настрій для появи духа померщої графині. Теж можна собі було подарувати свисти підчас співу в офіцерськім касині (кінцева сцена).

Не зважаючи на блискучий виступ М. Сокіл та дуже добрі креації інших солістів, усе таки залишилося у слухачів враження, що вистава підготовлена з поспіхом та що вона невикінчена до подробиць. Найслабше випала Моцартівська сцена в другому акті з балетом, що нагадував уже не дилетанщину, а просто збиранину. Рухи деяких хористів (головно жіночого хору, до речі не дуже зіспіваного) не зовсім були на місці, теж саме можна сказати про статистів, з яких та, що представляла царицю, вважала за потрібне усміхатися, як покоївка. До викликання враження, що вистава непідготовлена як слід, причинилася немало оркестра, нерідко фальшивою грою та не дуже злучним фразуванням. Диригент Лерер старався держати її в належнім відношенні до співу.

Публики був повний театр, з того, не перебільшуючи, добра третина української, примaненої солістами українцями.

Роман Сімович

Дописи.

ПІДВОЛОЧИСЬКА.

Величаве свято у честь М. Шашкевича у Підволочиськах відбулося 10. січня ц. р. заходом Філії Т-ва „Просвіта“. Свято почалося Торжественною Службою Божою, яку відправив у вщерть виповненій церкві о. сов. Володимир Куницький в сослуженні о. о. Свистуна, Лубянецького, Тимяка, Патрила і студ. Богословії п. Білика. Гарно співав до Служби Божої просвітянський хор в Коршилівці. Другою частиною свята була академія. Вступне слово виголосив місцевий парох о. Е. Патрило. Низку добірних пісень відспівав один з кращих хорів Філії — хор чит. „Просвіта“ у Староміщині. Найкращими точками свята були деклямації малих дітей, а саме Лідусі і Наді Патрилівних та Ігоря Хоми. Змістовий реферат про ролю пробудителя Галицької Землі виголосив студ. богосл. п. Білик. Зі зрозумінням і чуттям деклямувала п. Слава Ґреґоращуківна. У святі взяли участь представники всіх читалень Філії та свідоме громадянство тех, що простора саля Народного Дому не могла помістити всіх прибувших і багато з жалем вернулося до дому.

СТРИЙ.

Т-во „Міщанська Беседа“ у Стрию завдяки невтомній праці нового виділу виказало в 1936 р. оживлену діяльність. Міщанство гуртується у своїм Товаристві, а голова Т-ва П. Красінський зумів найти для старших і молодших членів відповідну приємність. Головно реферати „Учительської Громади“ (специяльно проф. Т. Залеського „Перед сто літами“, що започаткував серію Шашкевичівських рефератів) показують членам і запрошеним гостям та молоді вагу рідної літератури й заслуги в тім великої „трійці“. Молодь згуртувалася в хорі під умілим проводом П. Конашевича і притягає всіх співаків. Кожної неділі хор „Міщанської Беседи“ співає на великій Службі Божій, а на Різдвяні Свята нововивчені літургійні пісні випали чудово. Видно, що Т-во „Міщ.Беседа“ переживає свій ренесанс. Вертаються часи бл. п. о. Нижанківського, коли то ввесь свідомий Стрий гуртувався в „Міщанській Беседі“. Т-во має свій гарний мурований дім майже в центрі міста, але задумує, як зачуваємо, продати його, а для себе побудувати відповідно до своїх потреб новий дім у самім центрі. Щасть Боже такій праці!

Консолідація на передмісті Лани. Різдвяні свята принесли міщанам з передмістя Лани Долішні великий дар з неба, а саме консолідацію всіх творчих сил передмістя. Завдяки добрій волі всіх провідників місцевих установ дня 10. січня ц. р. по співаній Службі Божій зійшлися всі чільні громадяни передмістя до міс

...атського дому на нараду, пустили в забуття всі доперішні образи, сварки і гнів та постановили одноголосно зачати нову конструктивну працю, а на перший почин ухвалили ще цієї весни вибудувати відповідний для потреб передмістя репрезентативний „Народний Дім". Вибрано таки зараз діловий комітет праці, ухвалено випрацювати відповідний статут та уложено лісту всіх міщан і їх родин від 16 літ в ціли поголовного оподаткування себе на ту ціль. До двох тижнів комітет має прийти з готовим статутом кооперативи „Народний Дім". При добрій волі і великому єдиному зусиллі всіх мішан є надія, що праця піде скоро вперед. Ця консолідація міщанства в Стрию причиниться певно до оздоровлення всіх творчих сил міста і до розросту культурно-освітнього життя Стрия та його передмість.

Союз Українок. Філія у Стрию, відбув дня 15-го грудня загальні збори, де вибрано новий виділ з п. Цікляшевичевою як головою.

ЧОРТКІВЩИНА.

Діяльність кружка „Союзу Українок" у Паушівці. Заснований перед двома роками кружок „Союзу Українок" обєднав за короткий час все свідоме жіноцтво Паушівки. Завдяки невсипущій праці п. Марії Тремпалівної кружок проявляє щораз більшу діяльність. Так заходом кружка влаштовано багато вистав, забав, сходин і т. д. Нема культурно-освітньої ділянки та громадянської праці, в якій кружок не брав би активної участи. Дня 9. грудня 1936 р. влаштував кружок Андріївські вечерниці для молоді; 19. грудня „Гостину св. Миколая" для дітей. Зі своїх скромних фондів кружок обдарував майже всіх бідних паушівських дітей та повів у селі широку пропаганду за масовою передплатою „Дівіночка". Дня 20. грудня відбулося святочне закінчення куховарського курсу, що тривав 15 днів та мав 20 учасниць. Закінчення курсу — це небуденне явище в нашому селі. Тут уперше виступило наше жіноцтво прилюдно з гарними патріотичними промовами, виявляючи зрозуміння тих великих обовязків, які мають виконати як мами-виховниці молодого покоління та співробітниці громадянського життя взагалі. На закінчення курсу, яке відбулося в гарно прибраній салі чит. „Просвіти", прийшли представники всіх місцевих організацій та члени кружка. При спільній перекусці, переплітаній промовами, діяльогами та сатирами на місцеві теми, проминув усім приємно й весело час. Спеціяльне признання належиться за влаштування куховарського курсу виділові кружка, передовсім голові Цинцарові Анні, Погрібній Михайлині та Кавчуковій Параскеві. Завдяки їх невтомній праці кружок веде перед у культурно-освітніх змаганнях села.

Паушівський.

ЖИТТЄВІ МИГУНЦІ.

Жити тяжко — вмирати ще тяжче.

(Подія майже правдива.)

Бувало, коли чоловік дожив своїх літ, скликував довкола себе свою родину: жінку, дітей, внуків, правнуків, а як добре пішло, то ще й своїх довжників, благословив їх, лишав свою останню волю, замикав очі і вмирав, а ціла родина плакала... з радости, що може справити гучні поминки.

Сьогодні? Де-де?

Світ пішов уперед і смерть нині не така проста, як колись, бо й життя складніше.

— — — — — — —

Іван Безштанько був, собі на лихо, умовим робітником і з тієї теж причини належав до Суспільної Обезпечальні. Іванові Безштанькові занедужала жінка. Безштанько пішов по лікаря.

— Добре, — каже лікар — прийду... завтра, бо нині вже запізно.

І справді прийшов аж на другий день під вечір, постукав, послухав, похрюкав і записав лік.

Пішов Безштанько по ліки до аптики Обезпечальні, а там хвостик такий, як при шлюбній сукні княжни Юліянни.

Дарма. Не мав іншої ради — ждав. Годину, дві, три... Нарешті підійшов до віконця, дав рецепту.

— Прийдіть завтра — каже опецькуватий аптикар. — На годину 12. вполудне будуть ліки.

Пішов Безштанько домів. Жінка стогнала на ліжку вичікуючи помочі.

На другий день знову пішов до аптики.

Знову напрівся, поки добився у хвостику до вимріяного віконця.

— Нема ще, чекайте.

— Вже 12-та... До котрої чекати?

— До 2-ої!

— Бійтесь Бога, люди, таж за той час умерти можна!

— Як хтось спішиться — то можна! — відповів холоднокровно мистець чудодійних мікстур.

— Не бійтесь — потішав Безштанька якийсь інший обезпечений — хорий не вмре. Нині навіть умерти тяжко, не тільки жити!

І чекав Безштанько до 2-ої, від 2-ої до 6-ої, від 6-ої до 8-ої.

А що мав сильні ноги і терпцю стільки, скільки його мають усі „безштаньки", таки дістав ліки і пігнав щосили домів.

За той час сусіди покликали приватного лікаря, зложились на ліки і купили їх у найближчій аптиці.

Коли Безштанько вернувся, жінка сміялась весело і теребила на вечерю бульбу.

Огірчений Безштанько вилив добуті з таким трудом ліки до каналу...

Та...

Ніщо в житті не пропадає марно. На другий день поздихали всі щурі, що їх віддавна не міг бідолаха позбутись ніякими трутками.

Гіякинт Брунька.

Спорт.

КОМУНІКАТИ.

Філія К. Л. К. у Львові улаштовує в дні 17. І. лещатарські змагання за відзнаку фізичної справности. Початок змагань у год. 11-ій перед полуднем. Збірка змагунів в год. 10. на останнім перестанку „10" на Замарстинові.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ЖІНОЧА ДОЛЯ. Коломия, 1—15 січня 1937 р. Ч. 1-2.

УКРАЇНСЬКЕ ЮНАЦТВО. Львів, січень 1937. Р. V. Ч. 1.

НА СЛІДІ. журнал молоді. Львів, січень 1937. Р. II. Ч. 1.

КООПЕРАТИВНА РОДИНА. Львів, січень 1937. Р. IV. Ч. 1.

ШЛЯХ МОЛОДІ. Львів, 1—15. січня 1937. Р. II. Ч. 1—2.

КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО. Львів, січень 1937. Р. XII. Ч. 1.

ЛИЦАРСТВО ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ. Львів січень 1937. Р. II. Ч. 1.

СЛУЖБОВИК. Львів, грудень 1936. Ч. 12.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри

Український Театр „Заграва"

ТЕРНОПІЛЬ:

17. І. „Смерть Нерона", II. частина.

19. І. Муравлі.

ЗБАРАЖ:

20. І. Голгота.

21. І. „Камо грядеши?" І. частина Вініцій і Лігія.

22. І. Смерть Нерона. II. частина.

23. І. Муравлі.

Театр загостить у Підволочиська, Скалат і Грималів.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ЯРОСЛАВ:

17. І. Вій.

18. І. Катерина.

ПЕРЕМИШЛЬ:

19. І. Премієра, драма на 4 дії Евг. Задвірського п. з. „Чорногора в огні" (Довбуш). Виведення М. Бенцаля. Нові декорації і костюми.

З Перемишля їде театр до Добромиля.

Великий Театр:

Неділя, 17. І. год. 3.30 попол. ціни найнижчі „Каваренька", год. 7.30 веч. „Подружжя".

Понеділок, 18. І. год. 8.15 веч. Концерт скрипака Крайслера.

Вівторок 19. І. год. 8.15 веч. IV. Симфонічний концерт.

Середа, 20. І. год. 7.30 веч. „Подружжя".

Четвер, 21. І. год. 7.30 веч. „Подружжя".

Кіна

АПОЛЬО: „Останній могіканин".
АТЛЯНТИК: „Варвара Радзівілівна".
ВАНДА: „Княжна чардаша", „Ф. 1. не відповідає".
ҐРАЖИНА: „Вірна ріка".
ЕВРОПА: „Буде краще" із Щепком і Тоньком.
КАСИНО: „Ромео та Юлія".
КОЛІСЕЙ: „Небезпечний флірт", „Навіщо працювати" з Флїпом і Фляпом.
КОПЕРНИК: „Рік 2000".
МАРУСЕНЬКА: „Перервана пісня".
МЕТРО: „Схоплено жінку", Фліп і Фляп як „Сини пустині".
МІРАЖ: „Виправа на планету Монго".
МУЗА: „Кейн і Мабель".
ПАКС: „Бенгалі".
ПАЛЯС: „Конфетті".
ПАН: „Спокуса".
РАЙ: „Чардаш, Токай Кохання".
СВІТ: „Чардаш, токай і кохання".
СТИЛЬОВЕ: „Тоні з Відня" ревія „Шал гумору".
ТОН: „Пімста Джона Ельмана".
УТІХА: „Геройська бригада", ревія „На Гаваї".

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Індія".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 17. січня 1937.

Берлін (357) 12.00 Музика. 19.00 Пісні та форт. твори швайц. композиторів, спів, форт. **Братислава** (299) 18.15 Концерт **Білгород** (437) 16.00 Солісти віольонч. спів. **Будапешт** (550) 19.50 Концерт оп. орхестри 15.50 Сальон. музика 17.20. 18.00 Циг. музика 19.00 Спів 22.00 Джезова музика. **Відень** (507) 15.10 Камер. концерт. 17.55 Розр. концерт 19.50 Балади. 20.35 21.00. 22.00 „Відень" комедія зі співами Варпе. Енгля 22.35 Скрипковий рецітал. Роби Віольяй. **Кошиці** (259) 17.35 Словацькі нар. пісні, 18.00 Для Закарпаття. сценка, рецитації. **Мілян** (369) 17.00, 18.00, 19.00 Симф. концерт. 20.40, 22.00 23.00 „Забавний дім Під Білим Конем" оперетка Бенацького. **Мінхен** (405) 10.30 Нар. музика, 12.00 Концерт дутої орх., 13.00 Популярна музика, 14.15 Авд. для дітей. 14.45 Із Пуччінієвих опер, 15.00 Пісні й танки з усього світа, концерт солістів, 18.00 Давня пісня, авд., 19.20, 20.00, 21.00 „Кармен" оп. Бізета. **Париж** (1648) 13.00 Орг. рецітал, 12.00, 14.00 Легка музика, 15.00 „Парле франсез мон жандр" авд Жоаннарда. 16.00 Бетовенівський концерт. 18.00, 21.45, 22.00 Театр Уяви, 19.00 Співочий рецітал. 19.15 Концерт гітаристів, 20.00 Радіосценка (Гіньоль де Парі) **Прага** (470) 12.20 „Весела вдова" оп. Легара 15.30 21.00 Концерт орх. 20.05 Галевий концерт фільг. орх., 22.30 Сальон. музика. **Рим** (421) 16.30, 18.00, 19.00 „Нірнберські співці" оп. Вагнера.

Понеділок, 18. січня 1937.

Берлін (357) 14.15 Розр. музика. 16.30 Оповідання та пісеньки. 17.00 Соната на форт. п-дур Гайдна. 19.00 Пісні молоді. 19.15 Віольонч. рецітал. **Білгород** (437) 18.00 Нар. пісні. 20.00, 21.00, 22.00 Травіата, з опери. **Братислава** (299) 20.15 Сп. рецітал. 21.00 Концерт орх., **Будапешт** (550) 12.05 Форт. рецітал. 13.00, 17.00 Сальон. музика. 18.05 Сп. рецітал. 19.15 Циг. музика 20.10 21.00 22.05 Концерт фільг. орх. **Відень** (507) 12.00 Оповідання 17.30 Пісні та балади. Шрайбер сопр., 19.25 21.00, 22.00 Золото Рейну" оп. Р. Вагнера. 22.35 Розр. концерт. **Кошиці** (250) 17.25 Концерт військ. орх. та вок. октету. 18.00 Для Закарпаття. **Мілян** (369) 17.15 Танк. музика 19.00 Розр. музика 20.40 Орх.-вок. концерт. Тіто Скіпа тенор. Ліна Педжоні сопр.. **Мінхен** (405) 8.30, 9.00 Музика. 13.15 Розр. концерт. 16.10 Вес. оповідання. 16.30 Форт. рецітал. 17.00 Квартет ес-дур Шумана. 19.00 Орх. концерт 21.10 Мінхенські пісні. **Париж** (1648) 12.00, 14.00 Легка музика. 16.30 Літер. авд.. 17.00 Орх. концерт. 18.45 Спів. рецітал. 20.40 Серед книжок. 21.00 Радіосценка. **Прага** (470) 15.00 Соната Ірака на альтівку і форт., 17.35 Скрипк. рецітал. 19.00 Сольо на саксофоні. 21.00 „Борис Годунов" оп. Мусоргського (фрагм.). **Рим** (421) 17.15 Концерт квартету цитристів, 21.30 22.00 Віольонч. рецітал Ком. Обляка. 22.40 Танк. музика.

Вівторок, 19. січня 1937.

Берлін (357) 16.30 Веселий концерт солістів, пісеньки, сопр., альт, клявесин, форт., 20.10 Концерт із фільгармонії. 21.00 „Ляйнер і Штравс" розр. концерт. **Білгород** (437) 18.25 Концерт бал. орх., 20.30, 21.00 Концерт орх., **Братислава** (299) 18.10 Мадярські пісні. 19.10 Слов. нар. пісні. **Будапешт** (550) 12.05 Концерт. 19.30, 20.00. 21.00. 22.00 „Трубадур" оп. Вердія. 22.40 Циг. музика. **Відень** (507) 12.00 13.10 Концерт орх., 15.15 Авд. для дітей. пісеньки, 15.40 Гутірка для жінок, 17.20 Пісні С. Георге. (Рідь альт), 20.00. 21.00 Весела нар. авдиція, спів. музика. 22.00. 23.00 Австр. композитори, розр. концерт. **Кошиці** (250) **15.00 Українські нар. пісні у вик. хору**, 18.00 Авд. для Закарпаття. **Мілян** (369) 17.15 Форт. рецітал. 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Ріґолетто" оп. Вердія. **Мінхен** (405) 10.30 Авд. для дітей. 12.00 Розр. концерт. 15.40 Поет. авд.. 16.10 Авд. для жінок, 16.50 Концерт солістів. 18.00 Весела витира вальсів, орх.. солісти. 19.00 Твори Й. Райтера (з наг. 75-ліття композитора). **Париж** (1648) 12.00, 13.15 Легка музика. 15.00 Літер. авд., 16.00 Виклад із Сорбони. 17.00 Класична та сучасна музика. 18.00 Концерт 21.20 Огляд гумор. преси 21.45 22.00. 23.00 „Мірель" оп. Гуно. **Прага** (470) 17.10 Авд. для дітей. 18.10 Пісні до слів Ґетого. вик. солісти. 19.10 Концерт сальон. квартету. 21.30 Форт. концерт ес-дур Ліста. 22.20 Тріо **Рим** (421) 17.15 Камер. концерт. 19.00 Розр. музика. 20.40 21.00 Симф. концерт 22.10 „Останній романс" ком. Льоцеза. 22.40 Танк. музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 17. січня 1937.

8.00 Сигнал часу, коляди, 8.03 Хліборобська газетка, 8.15 Музика з гр. пл., 8.25 Госп. співпраця з господинею, 8.40 „Польонез" із оп. Монюшка „Графиня" гр. пл., 8.45 Програма на днні, 8.50 Ранішній денник, около 10.30 Після богослуження Танкові суіти, з гр. пл.; у перерві ок. год. 13.00 „Львівські вистави" обговорить Ст. Махневич. 11.57 Сигнал часу, 12.03 Муз. поранок. 14.15 Реклям. концерт. 14.30 Легка музика з гр. пл., 14.45 Нар. музика у вик. капелі, 15.30 Для села: За належну опіку над сільською дітворою. Огляд ринків рільних продуктів. 16.00 Зелені коляди. авд. 16.15 Театр Уяви: „Потрійний слід". 17.00 Підвечірок при мікрофоні. 17.55 Актуальна гутірка. 19.00 Місто та село в поезії, літер. нарис І. Василевського, 19.15 Мішаний концерт: форт., Барас баритон, 19.45 Літер. хвилини: Над рікамн Вавилону, новеля Вол. Фідлера. 20.00 Продовження мішаного концерту. 20.20, 20.35 Спортові вістки, 20.40 Політичний огляд. 20.50 Вечірній денник. 21.00 На веселій львівській хвилі, 22.00 Танкова музика у вик. сальон. орх., 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Понеділок, 18. січня 1937.

6.30 Ранішня авдиція. 7.25 Програма на днні, 7.30 Трохи інформацій. 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл. 11.30 Для шкіл: „Японія" гутірка. Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 „Цигани в музиці" концерт, 12.40 Полудневий денник. 12.50 Гутірка: Чи варто ще говорити про миття?, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки. 15.15 Реклямовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Музика, спів, із гр. пл., 15.55 Суспільна гутірка, 16.00 „Зимою" гр. пл., 16.15 Куток мови, 16.30 **Щедрівки, у виконанні архикатедр. святоюрського хору під дир. І. Охримовича**, 17.00 Про орієнталістичні досліди, 17.15 Пісні Бетовена у вик. Ол. Вайбергової в супр. форт., 17.35 Мельодії карнавалу, з гр. пл., 17.50 Життя на торфовищах, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 18.15 Спортові вістки, 18.20 Легка музика з гр. пл., 18.40 Січень 1863 р. у Львові, 18.50 Гідний наслідування примір, репортаж зі села Ордзанів, 19.00 Авд.: Тихо ша, орхестра грає! з участю Шепка й Тонька, хору й орх., 19.30 Концерт у вик. малої орх., 20.55 Актуаль. гутірка, рентійських вечорів" Ю. Клячка, 21.30 На мужицькому весіллі, суїта Ф. Рибіцького, 22.00 Симф. концерт; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Вівторок, 19. січня 1937.

6.30 Ранішня авдиція. 7.25 Програма на днні, 7.30 Трохи інформацій. 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Для молодших дітей: На снігу та на леду, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Великі марші, з гр. пл., 12.40 Полудневий денник. 12.50 Львівська рільнича палата. 14.30 Концерт бажань. 15.00 Господарські вістки. 15.15 Реклямовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Музика на кінових органах, з гр.пл., 15.50 Скринька для дітей. 16.00 Славні артисти як виконавці польських творів, гр. пл., 16.15 Скринька П. К. О., 16.30 Індійська музика, репортаж з гр. пл., 17.15 „Будні пп. Ковальських" говорена повість, 17.30 Скрипкові сонати Бетовена, форт., скрипка, 17.50 Паперове життя, монольог, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Спорт по містах і містечках, 18.20 Хвилина Невядомського, гр. пл., 18.35 Літер. нарис: Забутий тетрянський бард. 18.50 Актуальна гутірка. 19.00 Чи і як книжка виховує діти, 19.20 Мала орхестра, 20.00 Концерт давньої музики, вступне слово, орх., хор, Ол. Міхаловський бас; у перерві в год. 20.45 Вечірній денник. Актуальна гутірка, 21.50 Для розривки, гр. пл., 22.30 Поезія січневого повстання, 22.45 Танкова музика; у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продаж: Бельги бельг 89.98, 88.95, Доляри американські 5.29-5.26 ½, доляри канад. 5.28.50—5.26.00. Фльорени гол. 290.10—288.40, Франки фр. 24.75—24.61, Франки швайцарські 121.65—120.65, Фунти англ. 26.01—25.85 Гульдени данц 100.20—99.80. Корони ч. 16.70—16.20. Кор. шв. 116.04—115.20, Кор. норв. 130.68—129.70, Корони дан. 114.08—113.20, Ліри італ. 24.50 — 24.00, Марки фінл. 11.49—11.00, Марки нім. 122 — 118. Шил. австр 96.00—95.00. Марки нім. срібні 130—126.

Акції.

Банк Польський 108.00 107.50. Цукор 29.00, Вуголь 16.50, Островець серія б 25.75, Ліліпопп 13.75. Стараховичі 32.25—32.00.

Тенденція одностайна.

Папери.

3 поз. інвест. 1 ем. 64.75, друга 65.25, серія неиот. 5 кон. 53.50. 6 дол. 64.50, 64.00, 4 прем. дол. 46.25, 7 стаб. 450.00 4 конс. 49.50, 49.75.

Тенденція для збіжевох позичок спльніша, для долярових слабша.

Збіжжя.

Львів, 16. І.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Жито шт. І	21.00—21.25
Жито шт. ІІ.	20.75—21.00
Ячмінь одн.	22.75—23.00
Ячмінь на милво	22.00—22.25
Ячмінь паст.	21.00—21.25
Мука житна разова 0.95%	25.00—25.50

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 16. січня н. р. кооперативам платить за льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.55 зол.
1 кг. масла десеров. бочкове включно з бочк. опакуван.	2.60 „
1 кг. масло експорт. дає зачет	2.60 „
молоко від 11. І. н. р.	0.14 „
яйця	4.00 „

Тенденція на масло спльна на молоко удержана, на яйця знижкова

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 16. І. н. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої птиці льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички І. кл., добре умяснені, повногруді	1.10 зол
Індики І. кл., добре умяснені, повногруді	0.95 „
Курки молоді І. кл. біло й жовтоніжки від 1.70 кг. вгору	0.95 „
Качки товщені І. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	1.10 „

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

Подяка.

Сподобалось Всевишньому забрати нам нашу найдорожчу єдину Доночку Іванну і над усе люблячу вірну Дружину та Сестру. В цім безмірно тяжкім горі почуваємося до обовязку подякувати цим Вп. Особам, які несли нам відраду та співчуття. Передовсім дякуємо Вп. Пані дир. Анні Чемеринській і Вся. о. Я. Чемеринському за виявлену поміч і велику прихильність у часі хороби та Всч. о. Я. Чемеринському за уділення Святої Сповіди і Найсвятіших Тайн. Відтак дякуємо Впр. о. Мітратові Базюкові за відправу в криті панахиди та щирі слова співчуття. Дякуємо Всч. Отцям: сов. Тисовському, Юркевичеві, сов. Майорчакові, Дудикевичеві і Монцібовичеві за спровадження тлінних останків з дому жалоби до церкви і на місце вічного супочинку. Дякуємо теж о. Деканові Лучаківському, о. А. Лучаківському, о. Скоробогатому та о. Коникові, що були ласкаві у супроводі парохіян Мостищ вийти напроти сумного походу, який ішов з Калуша до гробниці в Мостищах. О. сов. Майорчакові дякуємо за прощальне слово в церкві в Калуші і о. Дудикевичеві за зворушливе слово нагробне. Дякуємо Всім знайомим, сусідам і учасникам похорону, громадянам Залазки, як також хорові і орхестрі Загіря за віддання Покійній останньої прислуги.

Горем прибиті **мати Марія Рудавська, муж Д-р Дмитро Капітан, брат Володимир та Рідня.**

ОПОВІСТКИ.

На Рідну Школу зложили Вп.: Олесницькі з Золочева 20 зол. замісць вінка на домовину бл. п. д-ра Степана Федака.

Ч. акт. кн. 945/35.

СЕНТЕНЦІЯ ПРИСУДУ.

В імени Річипосполитої Польської.

Дня 24. 2. 1936 р.

Городський суд у Турці н. Стр. Відділ III. карний в такім складі: Суддя гр. Ст. Мерцік, протоколянт Т. Екерт, розглянувши дня 24. 2. 1936 р. справу:

II. Тереси Косців доньки Миколая в Еви з дому Шкробак уродженої 1. 9. 1889 р. в Яблінці Вижній, замешкалої у Вульці Судковській

III. Матрони Кльоб доньки Онуфрого і Марії з Коростинських, уродженої в 1885 у Шандрівщи, замешкалої в Яблінці Вижній.

IV. Миколая Кльоба, сина Івана і Матрони Старцун, уродженої 8. 12. 1908 в Яблінці Вижній, замешкалого в Вульці Судковській —

обвинувичених за провину передбачену в арт. 255. к. к. **рішив:**

Оск. II. Тереса Косців, оск. III. Матрона Кльоб, оск. IV. Миколай Кльоб винні, що 1-го червня 1934 в Яблінці Вижній донесенням спрямованим до прокуратури Окружного Суду в Самборі до ч. IV Дс. 391/34 обвинуватили адвоката Д-ра Михайла Сохацького за те, що із спадщинної готівки, яка прийшла для них з Америки, присвоїв собі 389 ам. дол. 06 центів, саме закинули йому такий проступок, який може його понизити у публичній опінії і наразити його на втрату довіря, потрібного йому при виконуванні його звання, чим допустилися проступку з арт. 255 § 1. к. к. і за це засуджується їх згідно з арт. 255 § 1 к.к. на кару арешту по 6 міс. і на гривну по 100 зол., яку у випадку незаплати замінюється їм згідно з арт. 43 § 1. і 2. к. к. на арешт по 20 днів. Постановлену повище кару арешту і гривни дарується оскарженим згідно з арт. 3. пкт. 1. амнестійного закону з 2. 1. 1936. Д. З. ч. 1. поз. 1. Згідно із § 8 арт. 255 к. к. доручається оголосити цей присуд на рахунок повище засуджених у часописах „Діло", „Селянин" і „Земля і Воля"